

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“ Επιχειρησιακά Προγράμματα
της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας
INTERREG III 2000-2006”

Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης -
Κ.Π.Σ. (vo 16)

Αθήνα, 23 Ιουνίου 2003

Διαδικασία

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) ανέλαβε την έκδοση Γνώμης, για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg III 2000 – 2006, με βάση το άρθρο 82 παρ. 3 του Συντάγματος και το άρθρο 4 του Ν. 2232/1994.

Η Ο.Κ.Ε. αποφάσισε την έκδοση Γνώμης για κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τρεις λόγους. Πρώτον, σύμφωνα με τον ιδρυτικό νόμο της Ο.Κ.Ε., ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορεί να εκφρασθεί επί διαφόρων κειμένων, όπως το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, είναι με τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 2 του Ν. 2232/1994. Δεύτερον, η Ο.Κ.Ε. αναγνωρίζει ότι οι θέσεις που εκφράζονται στα διάφορα Επιχειρησιακά Προγράμματα και στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού, αποτελούν σημαντικές πολιτικές παρεμβάσεις, για τις οποίες απαιτείται και η άποψη της ελληνικής κοινωνίας - ανεξαρτήτως αν αυτές μπορούν να αλλάξουν - εφόσον έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Κυβέρνησης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τρίτον, η Ο.Κ.Ε. κρίνει ότι είναι απαραίτητες αυτές οι γνωμοδοτήσεις τώρα, για να έχει άποψη για τις αλλαγές που θα απαιτηθούν να γίνουν το 2003, στη διαδικασία της ενδιάμεσης αξιολόγησης του Κ.Π.Σ.

Η Ο.Κ.Ε. συμμετέχει, με δικαίωμα ψήφου, σε όλες τις Επιτροπές Παρακολούθησης του Γ' Κ.Π.Σ. με τακτικό και αναπληρωματικό μέλος και, με σκοπό τη βελτιστοποίηση των θέσεων που θα εκφράσουν οι εκπρόσωποί της σε αυτές, έχει συστήσει κεντρική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης για το Γ' Κ.Π.Σ. με Πρόεδρο τον κ. **Δημήτρη Πο**

λίτη και μέλη τους κ.κ. **Χαράλαμπο Κεφάλα, Ρένα Κουμάντου, Κωνσταντίνο Κόλλια, Νικόλαο Λιόλιο και Παναγιώτη Αλεξόπουλο**. Ως Εμπειρογνώμονες μετέχουν οι κ.κ. **Φωκίων Δεληγιάννης, Κατερίνα Μπατζελή και Γιώργος Ρωμανιάς**. Τον επιστημονικό συντονισμό έχουν οι Επιστημονικοί Συνεργάτες της Ο.Κ.Ε., κες **Ματίνα Γιαννακούρου, Μαρία Ιωαννίδου και ο κ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου**.

Ειδικότερα, για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg III 2000 – 2006, συστάθηκε Επιτροπή με Πρόεδρο τον κ. **Χρήστο Σπίρτζη** και μέλη τους κ.κ. **Αναστάσιο Μαστρογιάννη, Κυριάκο Ρερρέ, Γεώργιο Παυλιδάκη** και την κα **Ρέα Γκούβερη**. Στην Επιτροπή Εργασίας συμμετείχαν οι Εμπειρογνώμονες κα **Σοφία Καζάκη** και κ. **Κ. Κάσσανδρος**. Τον επιστημονικό συντονισμό είχε η κα **Δέσποινα Σαρρή**.

Η Επιτροπή Εργασίας άρχισε τις εργασίες της το Δεκέμβριο του 2002 και τις ολοκλήρωσε σε τρεις (3) συνεδριάσεις. Το κείμενο υπεβλήθη στην προαναφερθείσα κεντρική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης, η οποία το διαβίβασε στην Εκτελεστική Επιτροπή. Η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της, στις 17 Ιουνίου 2003.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητής ήταν ο κ. Χρήστος Σπίρτζης, κατόπιν ολοκλήρωσης της συζήτησης του θέματος στη συνεδρίαση της 23^{ης} Ιουνίου 2003, διατύπωσε την υπ' αριθ. 90 Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανάπτυξη και Κοινωνική Συνοχή

Σε μία σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία, η επιτυχία μιας στρατηγικής οικονομικής ανάπτυξης εξαρτάται, κυρίως, από τη συμμετοχή του συνόλου των κοινωνικών και οικονομικών δυνάμεων στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και τον έλεγχο όλων των απαραίτητων μέτρων πολιτικής. Η κοινωνική συναίνεση σε ένα σχέδιο οικονομικής ανάπτυξης προϋποθέτει ότι αυτό διέπεται από τις αρχές της άμβλυνσης των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Η μακροχρόνια και συνεπώς βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη δεν απαιτεί μόνο σεβασμό στο περιβάλλον και τις μελλοντικές γενιές, αλλά και άμβλυνση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων, οι οποίες καθίστανται εφικτές σε ένα περιβάλλον οικονομικής ανάπτυξης και προόδου. Η εμπειρία έχει καταδείξει ότι η κοινωνική συναίνεση επί των προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση μακρόπνοων αναπτυξιακών σχεδίων. Προσπάθειες επιβολής συνολικών ή επί μέρους οικονομικών μέτρων και πολιτικών που βρίσκουν αντίθετους τους κοινωνικούς εταίρους έχουν περιορισμένες πιθανότητες επιτυχίας.

Η πορεία της οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδος στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα μπορεί να χαρακτηριστεί συνολικά ως επιτυχημένη όσον αφορά στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής μεγέθυνσης (αύξηση του συνολικού και κατά κεφαλή ΑΕΠ). Η τελευταία δεκαετία έδειξε ότι οι κοινωνικοί εταίροι είναι σε θέση να συμβάλλουν ουσιαστικά στην επίτευξη εθνικών

οικονομικών στόχων, όπως αυτόν της ένταξης της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση της Ευρώπης (Ο.Ν.Ε.).

Ο νέος στόχος, που πολύ σωστά πλέον τίθεται στη χώρα μας, **της σύγκλισης της οικονομίας μας με τις αναπτυγμένες οικονομίες των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να γίνει μέσα σε ένα πλαίσιο κοινωνικής συναίνεσης και αποδοχής**, της οποίας ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της θα είναι και η άμβλυνση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων που δημιουργήθηκαν στην πορεία ένταξης της χώρας μας στην Ο.Ν.Ε. και όχι μόνο εξ αιτίας αυτής. Επίσης, η συμμετοχή της Ελλάδος στην Ενιαία Ευρώπη θα πρέπει να συμβάλει στην αναβάθμιση της δημοκρατικής λειτουργίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με απώτερο σκοπό τη μεγαλύτερη αποδοχή από τους λαούς της.

Γ' Κ.Π.Σ. και Κοινωνικός Έλεγχος – Συμμετοχή

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για το νέο αναπτυξιακό σχέδιο της χώρας της περιόδου 2000-2006 δείχνει ότι η ελληνική πολιτεία αρχίζει να λαμβάνει υπόψη της την ανάγκη της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό του προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Η συμμετοχή της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.), με γνωμοδοτήσεις, στο στάδιο του συνολικού σχεδιασμού ήταν πολύ σημαντική (βλέπε παρακάτω το σχετικό μέρος), αλλά δεν της ζητήθηκε και η ανάλογη συμμετοχή στα επί μέρους

(τομεακά) προγράμματα ανάπτυξης. Ενθαρρυντική, όμως, είναι η συμμετοχή της Ο.Κ.Ε. στην υλοποίηση αυτού του προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, που για πρώτη φορά καθιερώνεται και θεσμικά σε όλα τα επίπεδα (11 τομείς, 13 περιφέρειες και 4 Κοινοτικές Πρωτοβουλίες). Το πιο σημαντικό από όλα είναι η καθιέρωση του δικαιώματος θεσμικού ελέγχου της διαδικασίας υλοποίησης αυτού του σχεδίου οικονομικής ανάπτυξης στο πλαίσιο των χρηματοδοτικών ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή, όπως πλέον έχει καθιερωθεί να ονομάζεται, του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.).

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης είναι ολοκληρωμένα διαρθρωτικά προγράμματα οικονομικής ανάπτυξης και αποτελούν το βασικό εργαλείο της ευρωπαϊκής περιφερειακής και διαρθρωτικής πολιτικής. Χρηματοδοτούνται, κατά το ήμισυ, περίπου, από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία και αποσκοπούν στη διεύρυνση των παραγωγικών δυνατοτήτων της οικονομίας και την αποτελεσματικότερη λειτουργία των αγορών.

Το Γ΄ Κ.Π.Σ., που υλοποιείται στο διάστημα 2000-2006, έχει στόχο την οικονομική και κοινωνική συνοχή, με κύριες προτεραιότητες την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση, μέσω της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς και την παροχή ίσων ευκαιριών. Η συμβολή των κοινωνικών φορέων στην υλοποίηση του Γ΄ Κ.Π.Σ., που αποτελεί τη σημαντικότερη ολοκληρωμένη αναπτυξιακή παρέμβαση για την Ελλάδα, τα επόμενα χρόνια, είναι επιβεβλημένη για τη διασφάλιση της ορθής και δημοκρατικής διαχείρισης και της αξιοποίησης των σημα-

ντικότερων διαρθρωτικών, εθνικών και ιδιωτικών, πόρων που θα χρηματοδοτήσουν τα έργα του Γ΄ Κ.Π.Σ.

Ο σχεδιασμός του Γ΄ Κ.Π.Σ. έχει ενσωματώσει την εμπειρία της εφαρμογής των δύο πρώτων φάσεων διαρθρωτικών παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) (Α΄ και Β΄ Κ.Π.Σ.) και των μεταβολών που συντελέστηκαν στο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον κατά τις φάσεις αυτές και συνοδεύθηκε από διεργασίες μεταρρύθμισης των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων, με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής τους. Στο πλαίσιο αυτό, το Γ΄ Κ.Π.Σ. χαρακτηρίζεται από τη διαμόρφωση νέων κανόνων όσον αφορά στους στόχους παρεμβάσεων, τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, τον προγραμματισμό των παρεμβάσεων, καθώς και την εταιρική σχέση, την προσθετικότητα και αποτελεσματικότητα της εφαρμογής των διαρθρωτικών πολιτικών.

Οι Τοποθετήσεις της Ο.Κ.Ε. για το Σχέδιο Γ΄ Κ.Π.Σ.

Στην υλοποίηση του Γ΄ Κ.Π.Σ., υπάρχει, ιδιαίτερα, σημαντική ενδυνάμωση του ρόλου των κοινωνικών φορέων, μέσω της διεύρυνσης του ορισμού της εταιρικής σχέσης. Με τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων, στον ορισμό της εταιρικής σχέσης, εκτός της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του κράτους-μέλους συμμετέχουν πλέον, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές, οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς και άλλοι αρμόδιοι οργανισμοί, στις φάσεις σχεδιασμού, αξιολόγησης, παρακολούθησης και αποτίμησης κάθε δέσμης διαρθρωτικών παρεμβάσεων.

Στην Ελλάδα, η αναβάθμιση της συμμετοχής των κοινωνικών φορέων κατέστη εμφανής από τη φάση σχεδιασμού του Κ.Π.Σ., καθώς ακολουθήθηκε η πρακτική έκφρασης γνώμης από πλευράς της Ο.Κ.Ε., αλλά και μεμονωμένων κοινωνικών φορέων σε διάφορες φάσεις προετοιμασίας του Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Π.Α.) 2000-2006. Στο πλαίσιο του θεσμού της Ο.Κ.Ε., οι οικονομικοί και κοινωνικοί φορείς είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν τις απόψεις τους και να εμπλακούν στις διαδικασίες κατάρτισης του Γ' Κ.Π.Σ., συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση προτάσεων, για τον προσδιορισμό των διαρθρωτικών παρεμβάσεων. Η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα τοποθετηθεί, σχετικά με τις προκλήσεις-ευκαιρίες, που προκύπτουν από τη μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων και από την υλοποίηση του Γ' Κ.Π.Σ. μέσα από σειρά Γνωμών που έχει εκδώσει¹:

- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Ατζέντα 2000 - Διαρθρωτικά Ταμεία», Γνώμη 26/Φεβρουάριος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006. Μεταποίηση και Υπηρεσίες», Γνώμη 30/Απρίλιος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Συνοπτικό Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006», Γνώμη 34/Αύγουστος 1999.
- Γνώμη της Ο.Κ.Ε. «Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006», Γνώμη 36/ Δεκέμβριος 1999.

Η Ο.Κ.Ε. κρίνει θετικά τους νέους προσανατολισμούς που προκύπτουν

από τη μεταρρύθμιση των Κανονισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων και ιδιαίτερα από την εγκατάλειψη του συστήματος συνδιαχείρισης των διαρθρωτικών σχεδίων και προγραμμάτων από τα εθνικά κράτη και την Ε.Ε. και την υιοθέτηση ενός νέου συστήματος, που χαρακτηρίζεται από την αποκέντρωση των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης, διασφάλισης της μέγιστης δυνατής διαφάνειας και από την αναβάθμιση της ευθύνης των κρατών με ταυτόχρονη συμμετοχή των κοινωνικών φορέων.

Ειδικότερα, η Ο.Κ.Ε. έχει επανειλημμένα εκφράσει την ικανοποίησή της για τη μεταφορά αρμοδιοτήτων προς τα κράτη και για τη διεύρυνση του ορισμού της εταιρικής σχέσης με την επακόλουθη αναβάθμιση της συμμετοχής των κοινωνικών φορέων, που καλούνται πλέον να διαμορφώσουν τις συνιστώσες της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, σε όλο το φάσμα της οικονομικο-κοινωνικής δραστηριότητας.

Ιδιαίτερα κρίσιμη θεωρείται, από πλευράς Ο.Κ.Ε., η ανάγκη επίτευξης μέγιστης αποτελεσματικότητας των διαρθρωτικών πολιτικών. Βασική προϋπόθεση είναι η σύγκλιση των ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων και η μέγιστη προσπάθεια διασφάλισης των προϋποθέσεων πλήρους απορρόφησης των πόρων, αλλά και κυρίως, ορθολογικής αξιοποίησής τους, με αναπτυξιακά κριτήρια.

Η Ο.Κ.Ε., αναγνωρίζοντας την κοινωνική σημασία μιας αναπτυξιακής προσπάθειας, η οποία θα πρέπει να έχει ως στό-

1 Για το πλήρες κείμενο των Γνωμών, που έχει εκδώσει, μέχρι σήμερα, η Ο.Κ.Ε., βλ. στην ιστοσελίδα της Ο.Κ.Ε. <http://www.oke.gr>

χο την επίλυση σημαντικών κοινωνικών προβλημάτων, προέβη στην έκδοση Γνωμών Πρωτοβουλίας για δύο πολύ σημαντικά ζητήματα, που είναι «**Η Φτώχεια στην Ελλάδα**» (Γνώμη νο. 41/Ιούλιος 2000) και «**Το Δημογραφικό Ζήτημα**» (Γνώμη νο. 49/Δεκέμβριος 2000). Οι δύο αυτές Γνώμες αποτελούν την αρχή διαμόρφωσης μιας βάσης θέσεων της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος για την κοινωνική διάσταση της αναπτυξιακής πορείας της ελληνικής οικονομίας.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί αυτονόητο ότι απώτερος σκοπός κάθε αναπτυξιακής προσπάθειας είναι η διαμόρφωση των απαραίτητων προϋποθέσεων κοινωνικής συνοχής που εξασφαλίζεται μόνο όταν αμβλύνονται οι κοινωνικές ανισότητες. Συνεπώς, κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια θα πρέπει, άμεσα και έμμεσα, να διαμορφώνει τις απαραίτητες συνθήκες αύξησης της απασχόλησης, μείωσης της φτώχειας, αύξησης της κοινωνικής ευημερίας.

Η Ο.Κ.Ε. στη Γνώμη της για τη φτώχεια είχε θέσει το όλο ζήτημα ως μέρος της αναπτυξιακής προσπάθειας της χώρας. Συγκεκριμένα, είχε αναφέρει ότι το πρόγραμμα για την καταπολέμηση της φτώχειας, δεν μπορεί να στηρίζεται αποκλειστικά στις πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας. Αντιθέτως, το πρόγραμμα κατά της φτώχειας, είναι ένα πολυσύνθετο πρόγραμμα που πρέπει να συνδέεται οργανικά με τις:

- επί μέρους εκφάνσεις της αναπτυξιακής πολιτικής,
- πολιτικές για τη γεωργική ανάπτυξη,
- (ενεργητικές και παθητικές) πολιτικές της αγοράς εργασίας,

- πολιτικές κοινωνικής ασφάλειας,
- πολιτικές εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης,
- πολιτικές υγείας,
- πολιτικές εναντίον του κοινωνικού αποκλεισμού,
- πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας, στέγασης και ενίσχυσης της παιδικής ηλικίας και της μητρότητας και
- περιφερειακές πολιτικές.

Γίνεται σαφές από το παραπάνω ότι όλα τα τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα, τα επιχειρησιακά προγράμματα των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών καθώς και όλα τα περιφερειακά προγράμματα, για τα οποία καλείται να γνωμοδοτήσει η Ο.Κ.Ε., έχουν άμεση σχέση με το πρόβλημα της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι πολιτικές παρέμβασης που αναπτύχθηκαν στις δύο αυτές Γνώμες αποτελούν τη βάση στην οποία στηρίζονται οι προτάσεις της Ο.Κ.Ε. σε όλες τις Γνώμες της για τα επιχειρησιακά προγράμματα υλοποίησης του Γ' Κ.Π.Σ.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι το Γ' Κ.Π.Σ., ανεξάρτητα αν είναι το τελευταίο πακέτο στήριξης ή όχι, αποτελεί τη μεγάλη ευκαιρία της Ελλάδος για οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Η Ο.Κ.Ε. γνωρίζει ότι αλλάζουν σημαντικά τα δεδομένα στον πολιτικό και οικονομικό χάρτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ο.Κ.Ε. σε δύο Γνώμες της είχε την ευκαιρία να τοποθετηθεί σε ζητήματα που αφορούν το μέλλον της Ευρώπης. Η Ο.Κ.Ε. εξέφρασε τις απόψεις της για το «**Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου**» (Γνώμη νο. 19/Ιούλιος 1998) όπου, εκτός των άλλων, η Ο.Κ.Ε.

θεωρεί πολύ σημαντική την πολιτική μεταβίβαση των εισοδημάτων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), ως εργαλείο άμβλυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων και συνεπώς μέρος μιας γενικότερης αναπτυξιακής προοπτικής. Στην ίδια Γνώμη η Ο.Κ.Ε. επισήμανε το πρόβλημα που μπορεί να δημιουργηθεί από τη διεύρυνση με την μετατόπιση του κέντρου βάρους από τις χώρες της νότιας Ευρώπης στις χώρες της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης. Το θέμα της διεύρυνσης κρίθηκε τόσο σημαντικό που η Ο.Κ.Ε. θεώρησε χρήσιμο να εκφέρει Γνώμη «**Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης**», (Γνώμη νο. 46/Οκτώβριος 2000). Στη Γνώμη αυτή η Ο.Κ.Ε. τάχθηκε υπέρ της διεύρυνσης αλλά επεσήμανε ότι το «εγχείρημα της διεύρυνσης κρύβει πολλούς κινδύνους για τη σταθερότητα, την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ένωσης». Η Ο.Κ.Ε., εκτός των άλλων, πρότεινε ότι η αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων προϋποθέτει ότι, η Ε.Ε. θα πρέπει να έχει ολοκληρώσει τις εσωτερικές αναδιαρθρώσεις της. Το Γ΄ Κ.Π.Σ. αποτελεί χρήσιμο εργαλείο επίσπευσης αυτών των εσωτερικών αναδιαρθρώσεων.

Η Ο.Κ.Ε. συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου σε όλες τις Επιτροπές Παρακολούθησης του Γ΄ Κ.Π.Σ. Ειδικότερα, η συμμετοχή της Ο.Κ.Ε. στις εν λόγω Επιτροπές προβλέπεται στον Κανονισμό 1260/1999 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί γενικών διατάξεων για τα Διαρθρωτικά Ταμεία, ο οποίος εφαρμόστηκε με το Ν. 2860/2000, άρθρο 14. Η εξέλιξη αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική και καταδεικνύει τον αποφασιστικό ρόλο των κοινωνικών και οικονομικών φορέων στη διαδικασία εφαρμογής του Προγράμματος, αφού οι Επιτροπές Παρακολούθησης έχουν την κύρια ευθύνη και τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας

και της ποιότητας της υλοποίησης. Με σκοπό τη βελτιστοποίηση των θέσεων που θα εκφράσουν οι εκπρόσωποί της σε αυτές, έχει συστήσει ειδική Επιτροπή Επιστημονικής Στήριξης, κατά τα αναφερόμενα ανωτέρω στη Διαδικασία.

Για κάθε τομεακό πρόγραμμα και για κάθε Κοινοτική Πρωτοβουλία η Ο.Κ.Ε. έχει συστήσει Επιτροπή Εργασίας με σκοπό την έκδοση Γνώμης επί των κειμένων του Επιχειρησιακού Προγράμματος και του Συμπληρώματος Προγραμματισμού. Επίσης, έχει συσταθεί μία επιτροπή για την έκδοση Γνώμης για όλα τα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα. Η πρόκληση για την Ο.Κ.Ε. και γενικότερα για τους συμμετέχοντες στην εθνική προσπάθεια αξιοποίησης των δυνατοτήτων που προσφέρει το Γ΄ Κ.Π.Σ. είναι μεγάλη, δεδομένου μάλιστα ότι αυτό αφορά σημαντικότερα κονδύλια σε καίριους τομείς της ελληνικής οικονομίας.

Η Ο.Κ.Ε., μετά τη συνταγματική κατοχύρωσή της (βλ. άρθρο 82, παράγραφος 3 του Συντάγματος), αποτελεί θεσμό, αποστολή του οποίου είναι «η διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της Χώρας και ιδίως για τις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής».

Σε αυτό το πλαίσιο, η Ο.Κ.Ε. αποτελεί εκφραστή της θεσμοθετημένης ελληνικής κοινωνίας και θεωρεί ότι εκφράζοντας το σύνολο των κοινωνικών εταίρων έχει την από το νόμο υποχρέωση, αλλά, κυρίως, την υποχρέωση απέναντι στην ελληνική κοινωνία και πολιτεία να τοποθετηθεί επί του πιο σημαντικού σχεδίου διαρθρωτικών παρεμβάσεων που είναι το Γ΄ Κ.Π.Σ.

Οι τοποθετήσεις της ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε. για τη Διασυνοριακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η ευρωπαϊκή Ο.Κ.Ε. έχει εκδώσει μία σειρά Γνωμών, που αφορούν στην εξωτερική και διασυνοριακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι οι εξής:

1. Γνωμοδότηση για τις «Σχέσεις Ε.Ε. και ορισμένων χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης», CES 1025/1998.
2. Γνωμοδότηση για το «Σχέδιο ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ) – Πρώτο επίσημο σχέδιο», CES 1131/1998.
3. Γνωμοδότηση με θέμα «Η οικονομική και κοινωνική κατάσταση και ο ρόλος των κοινωνικοεπαγγελματικών οργανώσεων στην Κύπρο», CES 291/1999.
4. Γνωμοδότηση με θέμα «Η Βόρεια Διάσταση: σχέδιο δράσης για τη Βόρεια Διάσταση της εξωτερικής και διασυνοριακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2000 – 2003», CES 237/2001.
5. Γνωμοδότηση για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη που καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για μία κοινοτική πρωτοβουλία στον τομέα της διευρωπαϊκής συνεργασίας με στόχο την αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής επικράτειας (Interreg)», CES 1135/1999.
6. Γνωμοδότηση με θέμα «Η απασχόληση και η κοινωνική κατάσταση στις Χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης», CES 533/2001.
7. Γνωμοδότηση για την «Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στα Δυτικά Βαλκάνια», CES 534/2001.
8. Γνωμοδότηση με θέμα «Η ενταξιακή πορεία της Βουλγαρίας», CES 931/2001.
9. Γνωμοδότηση με θέμα «Ευρωμεσογειακή εταιρική σχέση: απολογισμός και προοπτικές μετά από μια πενταετία», CES 1332/2001.
10. Γνωμοδότηση για την «Προενταξιακή Χρηματοδοτική Ενίσχυση Phare, ISPA και SAPARD», CES 1023/2002.

Η παρούσα Γνώμη της ελληνικής Ο.Κ.Ε., επί των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Πρωτοβουλίας Interreg III, λαμβάνει σοβαρά υπόψη της τις θέσεις της ευρωπαϊκής Ο.Κ.Ε., όπως αυτές εκφράζονται στο πλαίσιο των παραπάνω Γνωμοδοτήσεων.

Η παρούσα Γνώμη οργανώνεται σε πέντε μέρη, συμπεριλαμβανομένης και της Εισαγωγής. Στο Δεύτερο Μέρος παρουσιάζονται, περιληπτικά, τα Επιχειρησιακά Προγράμματα που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg III. Στο Τρίτο Μέρος γίνεται η γενική αξιολόγηση των Ε.Π. Στο Τέταρτο Μέρος διατυπώνονται ορισμένες ειδικές παρατηρήσεις. Στο πέμπτο και τελευταίο μέρος διατυπώνονται ορισμένες προτάσεις με σκοπό την αποδοτικότερη αξιοποίηση της Πρωτοβουλίας Interreg από όλους τους αρμόδιους φορείς. Οι θέσεις της Ο.Κ.Ε., που διατυπώνονται στην παρούσα Γνώμη, **αποτελούν μια συνεισφορά στον κοινωνικό διάλογο**, που θα πρέπει να διεξάγεται συνεχώς, γύρω από το Γ΄ Κ.Π.Σ., και μπορούν να συμβάλουν στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή του.

Β. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ INTERREG III 2000 - 2006

Ο γενικός στόχος των πρωτοβουλιών Interreg ήταν και παραμένει **να μην αποτελούν τα εθνικά σύνορα εμπόδια στην ισόρροπη ανάπτυξη και στην ενοποίηση του ευρωπαϊκού εδάφους**. Η απομόνωση μεθοριακών περιοχών έχει δύο πτυχές: αφενός, τα σύνορα αποκόπτουν μεθοριακές κοινότητες, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά και δυσχεραίνουν τη συνεκτική διαχείριση των οικοσυστημάτων αφετέρου, οι μεθοριακές περιοχές υπήρξαν συχνά παραμελημένες στο πλαίσιο της εθνικής πολιτικής, με αποτέλεσμα να τείνουν οι οικονομίες τους να καταστούν περιφερειακές εντός των εθνικών συνόρων. Η ενιαία αγορά και η ΟΝΕ αποτελούν ισχυρούς καταλύτες για τη μεταβολή της εν λόγω κατάστασης. Τα περιθώρια για ενίσχυση της συνεργασίας προς το αμοιβαίο συμφέρον των μεθοριακών περιοχών σε ολόκληρη την Κοινότητα είναι τεράστια. Η πρόκληση είναι ακόμη μεγαλύτερη εάν ληφθεί υπόψη η μελλοντική διεύρυνση της Κοινότητας, δεδομένου ότι τούτο θα αυξήσει τον αριθμό των εσωτερικών της συνόρων και θα μετατοπίσει σταδιακά τα εξωτερικά της σύνορα προς ανατολάς.

Κατά συνέπεια, η ανάληψη δράσης σχετικά με τα σύνορα και τις μεθοριακές περιοχές, εντός και εκτός της Κοινότητας, βρίσκεται στο επίκεντρο της πρωτοβουλίας. Στην παρούσα προγραμματική περίοδο, ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί:

- Στα εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας, ιδιαίτερα ενόψει της διεύρυνσης,

- στη συνεργασία όσον αφορά στις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες,
- στη συνεργασία για την προώθηση της ειρηνευτικής διαδικασίας στα Βαλκάνια και
- στη συνεργασία με τις νησιωτικές περιφέρειες.

Ειδικότερα η νέα περίοδος της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg θα υλοποιηθεί σε τρεις Δέσμες:

Τη Δέσμη Α: Διασυνοριακή συνεργασία με στόχο την προώθηση της ολοκληρωμένης περιφερειακής ανάπτυξης μεταξύ γειτονικών μεθοριακών περιφερειών, συμπεριλαμβανομένων των εξωτερικών συνόρων και ορισμένων θαλάσσιων συνόρων. Ο κύριος όγκος των χρηματοδοτικών πόρων διατίθενται για τη δέσμη αυτή.

Τη Δέσμη Β: Η διεθνική συνεργασία μεταξύ κρατικών, περιφερειακών και τοπικών αυτοδιοικήσεων αποσκοπεί στην προώθηση υψηλότερου βαθμού χωροταξικής ολοκλήρωσης σε μεγάλα συγκροτήματα ευρωπαϊκών περιφερειών, έτσι ώστε να επιτευχθεί αειφόρος αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη στην Κοινότητα και ικανοποιητικότερη χωροταξική ολοκλήρωση με υποψήφιες και άλλες γειτονικές χώρες. Οι προτεινόμενες επιλέξιμες περιοχές διαμορφώνονται με βάση τις περιφέρειες που καλύπτονται ήδη από υφιστάμενα προγράμματα INTERREG II Γ και πρότυπες πειραματικές

ενέργειες, οι οποίες αφορούν το χωροταξικό σχεδιασμό². Οι προτάσεις διεθνικής συνεργασίας πρέπει να βασίζονται στην κτηθείσα πείρα από την πρωτοβουλία INTERREG II Γ και να λαμβάνουν υπόψη προτεραιότητες κοινοτικής πολιτικής όπως είναι τα διευρωπαϊκά δίκτυα, καθώς και τις συστάσεις για χωροταξική ανάπτυξη του Σχεδίου Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ). Παράλληλα, δεδομένων των περιορισμένων χρηματοδοτικών πόρων και της έκτασης των σχετικών εδαφών, είναι σημαντικό να αποφεύγεται ο κατακερματισμός των προσπαθειών και να αναζητείται έντονη επικέντρωση. Δύναται να ζητείται συνδρομή για:

- τη χάραξη επιχειρησιακών στρατηγικών χωροταξικής ανάπτυξης σε διεθνική κλίμακα, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας μεταξύ πόλεων και μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, με σκοπό την προώθηση πολυκεντρικής και αειφόρου ανάπτυξης,
- την προώθηση της διατήρησης του περιβάλλοντος και της ορθής διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς και των φυσικών πόρων (ιδίως των υδατικών),
- την προώθηση αποτελεσματικών και αειφόρων συστημάτων μεταφορών και βελτιωμένης πρόσβασης στην κοινωνία των πληροφοριών,
- την προώθηση της ολοκληρωμένης συνεργασίας των ιδιαίτερα απομακρυσμένων περιφερειών.

Τη Δέσμη Γ: Η Διαπεριφερειακή συνεργασία έχει ως στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και μέσων για την περιφερειακή ανάπτυξη και συνοχή, μέσω της δικτύωσης, ιδίως για περιφέρειες που παρουσιάζουν αναπτυξιακή καθυστέρηση και εκείνες που βρίσκονται στο στάδιο της ανασυγκρότησης. Η δέσμη αυτή καλύπτει τις ενέργειες συνεργασίας οι οποίες αφορούν ειδικά θέματα που καθορίζονται από την Επιτροπή, μετά από διαβούλευση της σχετικής επιτροπής

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στη συμμετοχή των νησιώτικων και των πλέον απομακρυσμένων περιφερειών, καθώς και των υποψηφίων χωρών στα διάφορα δίκτυα. Θα ενθαρρυνθεί η συνεργασία μεταξύ παραθαλάσσιων περιφερειών, ακόμη και σε διμερές επίπεδο.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται πολύ περιληπτικά τα επιχειρησιακά προγράμματα που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της Δέσμης Α, για την οποία άλλωστε διατίθεται και το ψηλότερο ποσοστό των οικονομικών πόρων του προγράμματος.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Interreg III A / Ελλάδα – Κύπρος

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Interreg III A Ελλάδα – Κύπρος 2000 – 2006 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 19/03/2002, σύμφωνα με την εγκριτική απόφαση της Επιτροπής των Ε.Κ. με αριθμό 2000 CB 160 PC 015/19-03-2002.

2 Στη βάση αυτή, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειές τους δύνανται να υποβάλλουν στην Επιτροπή δεόντως αιτιολογημένες αιτήσεις για την τροποποίηση των εν λόγω ομάδων.

Οι συνολικοί πόροι του κοινού προγράμματος ανέρχονται σε 78,2 περίπου εκατομμύρια ευρώ. Στους πόρους αυτούς, ως ειδική ενίσχυση υπέρ των περιοχών που συνορεύουν με τις υποψήφιες χώρες, έχουν συμπεριληφθεί και οι πόροι ύψους περίπου 2 εκατομμυρίων ευρώ.

Οι επιλέξιμες περιοχές εφαρμογής του προγράμματος είναι:

- Για την Ελλάδα: οι Περιφέρειες Κρήτης (Νομοί Χανίων, Ρεθύμνης, Ηρακλείου, Λασιθίου), Βόρειου Αιγαίου (Νομοί Λέσβου, Χίου, Σάμου) και Νότιου Αιγαίου (Νομός Δωδεκανήσου). Περιλαμβάνονται συνολικά 128 Δήμοι.
- Για την Κύπρο: το σύνολο της χώρας.

Οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος προωθούνται μέσω τεσσάρων (4) Αξόνων Προτεραιότητας, οι οποίοι εξειδικεύονται σε επιμέρους Μέτρα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται συνοπτικά οι στόχοι και οι δράσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο καθενός από τους τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας.

Άξονας Προτεραιότητας 1: «Διασυνοριακές Υποδομές»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων δύο Μέτρων:

1.1. Υποδομές μεταφορών και

1.2. βελτίωση της ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων.

Το **Μέτρο 1.1.** αφορά στην ανάπτυξη δράσεων αναβάθμισης των λιμενικών υποδομών της επιλέξιμης περιοχής για την ανάδειξή τους σε κομβικά σημεία του συ-

στήματος μεταφορών προσώπων και εμπορευμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Μέτρου είναι οι ακόλουθες:

- Βελτίωση υποδομών λιμανιού Σητείας Κρήτης με σκοπό την αύξηση της ικανότητας εξυπηρέτησης σκαφών.
- Επέκταση λιμενικών υποδομών στο λιμάνι της Ρόδου στον τομέα των χερσαίων εγκαταστάσεων.
- Βελτίωση υποδομών στο λιμάνι Πυθαγορείου Σάμου.
- Βελτίωση υποδομών ανοικτών χώρων και κτιρίων στο λιμάνι της Λεμεσού.

Ενδεικτικά, στο πλαίσιο των δράσεων περιλαμβάνονται: εκπόνηση μελετών, κατασκευή προβλητών, κατασκευή κρηπιδωμάτων, κατασκευή μόλων – ακρομολίων, κατασκευή κτιρίων στη λιμενική ζώνη, κατασκευή έργων στη χερσαία ζώνη λιμένων.

Η θαλάσσια περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου αποτελεί κομβικό σημείο του συστήματος μεταφορών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις άλλες χώρες της ευρύτερης περιοχής, ιδιαίτερα δε σε ότι σχετίζεται με τη μεταφορά πετρελαίου από τις χώρες του Περσικού Κόλπου προς την Ευρώπη. Οι δραστηριότητες αυτές καθιστούν την περιοχή ιδιαίτερα σημαντική, από την άλλη πλευρά, όμως, έχουν ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη περιβαλλοντικών κινδύνων σε περιπτώσεις θαλάσσιων ατυχημάτων. Παράλληλα, λόγω της γεωπολιτικής της θέσης, η περιοχή παρέχει πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη φαινομένων λαθρομετανάστευσης, λαθρεμπορίου και

άλλων συναφών παράνομων δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό, το **Μέτρο 1.2.** αποσκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών ασφαλείας της περιοχής, στη μείωση των θαλάσσιων ατυχημάτων και στην αντιμετώπιση παράνομων δραστηριοτήτων. Ενδεικτικές πράξεις αποτελούν:

- Η επέκταση του συστήματος παρακολούθησης VTMIS για την κάλυψη των ακτών των Περιφερειών Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης.
- Εγκατάσταση συστήματος παρακολούθησης για την κάλυψη των ακτών της Κύπρου.
- Προμήθεια εξοπλισμού των αρμόδιων αστυνομικών και λοιπών υπηρεσιών, όπως συσκευές θερμικής απεικόνισης, διόπτρες, φορητές και σταθερές συσκευές ελέγχου πλαστών εγγράφων, συσκευές ανίχνευσης ναρκωτικών – εκρηκτικών, συστήματα τυποποιημένης φωτογράφισης λαθρομεταναστών κ.λπ.
- Βελτίωση των διαδικασιών για το συντονισμό, τους όρους και τη συνεργασία της αστυνομίας των δύο χωρών.
- Ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας και κατάρτιση κοινών προγραμμάτων εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση των παράνομων δραστηριοτήτων και την ασφαλή διακίνηση ανθρώπων και εμπορευμάτων.

Άξονας Προτεραιότητας 2: «Οικονομική Ανάπτυξη και Απασχόληση»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων τριών Μέτρων:

2.1. Ενίσχυση διασυνοριακής επιχειρηματικότητας,

2.2. ανθρώπινοι πόροι και προώθηση της απασχόλησης και

2.3. συνεργασία Εκπαιδευτικών και Ερευνητικών Ιδρυμάτων για επιχειρηματικές εφαρμογές.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 2.1.** επιδιώκεται η δημιουργία συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων, συλλογικών φορέων, ερευνητικών ιδρυμάτων και φορέων της δημόσιας διοίκησης. Επιπλέον το εν λόγω Μέτρο αποσκοπεί στην ανάδειξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως προνομιακό πεδίο οικονομικής διασυνοριακής συνεργασίας που πρέπει να υποστηριχθεί, ιδιαίτερα σε θέματα ανταλλαγής τεχνογνωσίας αλλά και από κοινού ανάληψη δράσεων προβολής. Ενδεικτικά, προβλέπονται οι ακόλουθες δράσεις:

- Κοινός σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων ιδιωτικών επιχειρήσεων και συλλογικών φορέων με σκοπό την ανάπτυξη διασυνοριακών εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής. Προτεραιότητα θα δοθεί στα έργα ολοκληρωμένης μορφής με συνέχεια και στις δύο χώρες και στην ανάδειξη συναφών δικτύων.
- Επενδύσεις για την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών αναγκαίων για την υλοποίηση δικτύων συνεργασίας ανάμεσα στους εμπλεκόμενους ιδιωτικούς ή δημόσιους φορείς και των δύο πλευρών.
- Ανάπτυξη διασυνοριακών δικτύων οικονομικών σχέσεων μεταξύ των ΜΜΕ των δύο χωρών με στόχο την κοινή εκμετά-

λευση των πλεονεκτημάτων που απορρέουν από την καθετοποίηση των διαδικασιών παραγωγής, οργάνωσης και εμπορευματοποίησης.

- Ανταλλαγή τεχνογνωσίας στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης.
- Μεταφορά τεχνογνωσίας και εφαρμογή της σε θέματα παραγωγής, οργάνωσης και διάθεσης προϊόντων.
- Ενέργειες για την κοινή προβολή και προώθηση προϊόντων, με έμφαση στην ψηφιακή τεχνολογία, σε ήδη υπάρχουσες ή νέες αγορές.
- Υποβοήθηση στην πιστοποίηση προδιαγραφών και στη διασφάλιση ποιότητας των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών.
- Ενίσχυση των υπηρεσιών υποστήριξης που παρέχονται προς τις επιχειρήσεις, και ιδιαίτερα προς τις ΜΜΕ, από τους φορείς στήριξης και των δύο περιοχών (ανάπτυξη δικτύων και τραπεζών πληροφοριών, διοργάνωση εκθέσεων, δημιουργία έντυπου υλικού, οργάνωση επιχειρηματικών συναντήσεων κ.λπ.).
- Δημιουργία κοινών δομών συνεργασίας για την παροχή κοινών διασυνοριακών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις της περιοχής και ιδιαίτερα προς τις ΜΜΕ.
- Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ κλαδικών φορέων για την υλοποίηση κοινών δράσεων ενημέρωσης και προβολής των διαφόρων κλάδων και τη δημιουργία σταθερών επιχειρηματικών δεσμών στην περιοχή.

- Κοινοί μηχανισμοί και δίκτυα ενημέρωσης μεταξύ εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών για τον καλύτερο συντονισμό και τη συμπληρωματικότητα των κοινοτικών προγραμμάτων και των χρηματοδοτικών μέσων που προορίζονται για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των Μεσογειακών χωρών.

Η ανεργία στη διασυνοριακή περιοχή παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις, τόσο μεταξύ των ελληνικών περιφερειών της περιοχής αυτής, όσο και μεταξύ της Ελλάδας και της Κύπρου. Πιο συγκεκριμένα, στο σύνολο της Κύπρου, το ποσοστό ανεργίας κινείται σε χαμηλότερα επίπεδα συγκριτικά με αυτά των ελληνικών περιφερειών (3,2% το 2001). Όσον αφορά στις ελληνικές περιφέρειες της διασυνοριακής περιοχής, στους νομούς του Βορείου Αιγαίου παρατηρούνται τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας (11,6% στη Χίο, 16,6% στη Λέσβο και 17,7% στη Σάμο το 1997, έναντι 10,5% του συνόλου της χώρας), ενώ στους νομούς της Κρήτης και της Δωδεκανήσου τα ποσοστά ανεργίας κινούνται σε επίπεδα χαμηλότερα του εθνικού μέσου όρου (4,9% στο Ρέθυμνο, 6,2% στα Χανιά, 5,9% στο Ηράκλειο, 3,9% στο Λασιθί, 5,3% στα Δωδεκάνησα το 1997). Στο πλαίσιο του **Μέτρου 2.2**, εντάσσονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- Πράξεις κατάρτισης που συνδέονται με την παραγωγική διάρθρωση στη διασυνοριακή περιοχή.
- Πράξεις κατάρτισης στελεχών της Διοίκησης, πρώτου και δεύτερου βαθμού, σε θέματα που σχετίζονται με τις διαδικασίες υλοποίησης, παρακολούθησης προγραμμάτων διασυνοριακού και κοινοτικού ενδιαφέροντος, διευκολύνοντας τη

μεταφορά τεχνογνωσίας από την ελληνική πλευρά προς την Κύπρο, εν όψει της ένταξης της δεύτερης στην Ε.Ε.

- Ανταλλαγή τεχνογνωσίας σχετικά με την ανάπτυξη συστήματος για την υλοποίηση πράξεων κατάρτισης.
- Πράξεις οι οποίες συνδέονται με την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή.
- Συνεργασία φορέων, συλλογικών δομών και άλλων υπηρεσιών προώθησης της απασχόλησης στη διασυνοριακή περιοχή.

Το **Μέτρο 2.3.** αφορά στην ανάπτυξη μορφών συνεργασίας μεταξύ των ερευνητικών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της διασυνοριακής περιοχής με σκοπό την ανταλλαγή τεχνογνωσίας σε αντικείμενα που έχουν επιχειρηματικό ενδιαφέρον. Η παρουσία εκπαιδευτικών και ερευνητικών φορέων διεθνούς εμβέλειας στην επιλέξιμη περιοχή αποτελεί τη βάση για την υποστήριξη δικτύου συνεργασίας για την εκπόνηση κοινών ερευνητικών προγραμμάτων και την περαιτέρω ανάπτυξη της έρευνας και τεχνολογίας και την προώθηση επιχειρηματικών εφαρμογών.

Άξονας Προτεραιότητας 3: «Ποιότητα ζωής – Περιβάλλον – Πολιτισμός»

Ο Άξονας περιλαμβάνει τα ακόλουθα Μέτρα:

3.1. Προστασία της υγείας,

3.2. προστασία, ανάδειξη και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και

3.3. ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών και τουριστικών πόρων.

Το **Μέτρο 3.1.** αφορά στην υλοποίηση δράσεων για την προστασία της υγείας των πολιτών στη διασυνοριακή περιοχή μέσα από ένα πλαίσιο δραστηριοτήτων που θα επιτρέψουν την αντιμετώπιση υγειονομικών ζητημάτων με την υποστήριξη της νέας τεχνολογίας.

Το **Μέτρο 3.2.** αφορά στη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος με βάση τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στη διασυνοριακή περιοχή, ιδιαίτερα δε σε ό,τι αφορά στην αντιμετώπιση των επιβαρύνσεων από τα αστικά λύματα των οικισμών και τα βιομηχανικά απόβλητα, στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών και στην προστασία των ευαίσθητων οικοσυστημάτων.

Το **Μέτρο 3.3.** αποσκοπεί στην ανάδειξη και προβολή της κοινής πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής για τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου διασυνοριακής συνεργασίας και στην προώθηση της πολιτιστικής ανταλλαγής με την υποστήριξη κοινών πολιτιστικών εκδηλώσεων και την ανταλλαγή κάθε μορφής τεχνογνωσίας.

Άξονας Προτεραιότητας 4: «Τεχνική Βοή - Θεία»

Οι στόχοι του Άξονα ανάγονται στην κάλυψη των αναγκών του Προγράμματος με υποστηρικτικές ενέργειες για την αποτελεσματική διαχείρισή του και τη στήριξη των έργων και ενεργειών που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ με την κατά περίπτωση ανάθεση μελετών, χρήση ειδικευμένων συμβούλων κ.λπ.

Η εν λόγω Προτεραιότητα περιλαμβάνει τα ακόλουθα δύο Μέτρα:

4.1. Διαχείριση του προγράμματος και

4.2. τεχνική υποστήριξη.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Interreg III A / PHARE CBC Ελλάδα - Βουλγαρία

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Interreg III A – PHARE CBC Ελλάδα – Βουλγαρία 2000 – 2006 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 27/12/2001, σύμφωνα με την εγκριτική απόφαση της Επιτροπής των Ε.Κ. με αριθμό Ε(2001) 4076/27-12-2001.

Οι συνολικοί πόροι του κοινού προγράμματος ανέρχονται σε 405.593.332 εκ των οποίων 254.443.332 αφορούν το ελληνικό πρόγραμμα Interreg III A και 151.150.000 το βουλγαρικό πρόγραμμα PHARE CBC. Στους πόρους αυτούς, ως ειδική ενίσχυση υπέρ των περιοχών που συνορεύουν με τις υποψήφιες χώρες, έχουν συμπεριληφθεί και οι πόροι ύψους 5.436.000.

Οι επιλέξιμες περιοχές εφαρμογής του προγράμματος είναι:

- Για την Ελλάδα: οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης (Νομοί Δράμας, Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου) και Κεντρικής Μακεδονίας (Νομοί Θεσσαλονίκης και Σερρών).
- Για τη Βουλγαρία: οι επαρχίες Blagoevgrad, Smolian, Kardjali, Khaskovo.

Ως **γενικός στόχος** του προγράμματος καθορίζεται η **ανάδειξη της περιοχής σε πυρήνα και κομβικό σημείο της ειρήνης, της αναπτυξιακής διαδικασίας**

και της επέκτασης του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου στην ενδοχώρα των Βαλκανίων, την Παρευξείνια ζώνη και την Ανατολική Μεσόγειο.

Με βάση τον παραπάνω στόχο, ο **επιχειρησιακός στόχος** του προγράμματος είναι η **ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και της ανταγωνιστικότητας της επιλέξιμης διασυνοριακής περιοχής.**

Οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος προωθούνται μέσω τεσσάρων (4) Αξόνων Προτεραιότητας, οι οποίοι εξειδικεύονται σε επιμέρους Μέτρα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται συνοπτικά οι στόχοι και οι δράσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο καθενός από τους τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας.

Άξονας Προτεραιότητας 1: «Υποδομές Μεταφορών»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων δύο Μέτρων:

1.1. Υποδομές μεταφορών και

1.2. βελτίωση της ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων.

Το **Μέτρο 1.1.** αφορά στην αναβάθμιση των ήδη υπαρχουσών οδικών συνδέσεων των παραμεθόριων περιοχών με τη Βουλγαρία μέσω παρεμβάσεων στους κάθετους οδικούς άξονες με την Εγνατία Οδό, τη διάνοιξη νέων διόδων καθώς και στους συνδετήριους άξονες με τους υπάρχοντες ή προβλεπόμενους μεθοριακούς σταθμούς. Δευτερευόντως, προβλέπεται η αναβάθμιση των σιδηροδρομικών υποδομών μέσω παρεμβάσεων εκσυγχρονισμού και αναβάθ-

μισης των γραμμών που συνδέουν τους κύριους μεταφορικούς άξονες αλλά και τους μεγάλους λιμένες.

Το **Μέτρο 1.2.** περιλαμβάνει πράξεις που αφορούν στη βελτίωση - αναβάθμιση συστημάτων παρακολούθησης και διοικητικών διαδικασιών που θα συνδράμουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που παρουσιάζονται στη διασυνοριακή περιοχή από τις παράνομες δραστηριότητες, έτσι ώστε τα σύνορα να λειτουργήσουν ως πύλες επικοινωνίας για την ελεύθερη ροή πολιτών και προϊόντων. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η κατασκευή νέων μεθοριακών σταθμών, η προμήθεια εξοπλισμού που σχετίζεται με τα συστήματα ασφαλείας και ελέγχου στους συνοριακούς σταθμούς και η ανάπτυξη κοινών συστημάτων ασφάλειας και ελέγχου και η κατάρτιση του προσωπικού των παραπάνω υπηρεσιών και των δύο πλευρών στα αντίστοιχα θέματα.

Άξονας Προτεραιότητας 2: «Οικονομική Ανάπτυξη και Απασχόληση»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων τριών Μέτρων:

2.1. Ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων,

2.2. ανθρώπινοι πόροι και προώθηση της απασχόλησης και

2.3. συνεργασία Εκπαιδευτικών και Ερευνητικών Ιδρυμάτων.

Το **Μέτρο 2.1.** αφορά στην ενίσχυση του τοπικού οικονομικού ιστού, σε τομείς όπως η μεταποίηση, στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, στην ενί-

σχυση δράσεων για την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και μεταφοράς τεχνογνωσίας μεταξύ ιδιωτικών επιχειρήσεων καθώς και μεταξύ επιχειρήσεων και συλλογικών φορέων στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας και στην ενίσχυση συλλογικών φορέων για την υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας στις επιλέξιμες περιοχές.

Το **Μέτρο 2.2.** αφορά στην ανάπτυξη δράσεων υποστήριξης του ανθρώπινου δυναμικού, δεδομένου ότι στην επιλέξιμη διασυνοριακή περιοχή παρουσιάζονται υψηλά ποσοστά ανεργίας, ενώ το ανθρώπινο δυναμικό έχει μεγάλες ανάγκες εξειδίκευσης, επανακατάρτισης καθώς και ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και πληροφόρησης. Το εν λόγω Μέτρο αποσκοπεί στην προώθηση της απασχόλησης με την ενίσχυση της τοπικής αγοράς εργασίας, στη δημιουργία ίσων ευκαιριών σε νέους και νέες και στην προώθηση της εκπαίδευσής τους σε νέες ειδικότητες, στην υποστήριξη της διασυνοριακής επιχειρηματικής συνεργασίας με σκοπό την από κοινού υποστήριξη των ανθρώπινων πόρων.

Στο πλαίσιο του Μέτρου εντάσσονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- Ανάπτυξη αγοράς εργασίας στη διασυνοριακή περιοχή.
- Πράξεις κατάρτισης που συνδέονται με την παραγωγική διάρθρωση στη διασυνοριακή περιοχή.
- Πράξεις κατάρτισης στελεχών της διοίκησης.
- Πράξεις οι οποίες συνδέονται με την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή.

Οι παρεμβάσεις του **Μέτρου 2.3.** επικεντρώνονται στην κινητοποίηση των επιστημονικών, εκπαιδευτικών και ερευνητικών φορέων στις όμορες περιοχές, προκειμένου να αναλάβουν δράσεις σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος των δύο χωρών για την προώθηση διαδικασιών διάχυσης της πληροφόρησης, των νέων τεχνικών και καινοτομιών. Στο πλαίσιο του Μέτρου εντάσσονται οι ακόλουθες κατηγορίες δράσεων:

- Δημιουργία δικτύων συνεργασίας και μεταφοράς τεχνογνωσίας.
- Ανάπτυξη κοινών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Ενδεικτικά αναφέρονται δράσεις ανάπτυξης διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ ιδρυμάτων με σκοπό τη δημιουργία κοινών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, κοινές πρωτοβουλίες εκπαίδευσης, παραγωγή πολυγλωσσικού ακαδημαϊκού υλικού.

Άξονας Προτεραιότητας 3: «Ποιότητα ζωής – Περιβάλλον – Πολιτισμός»

Ο Άξονας περιλαμβάνει τα ακόλουθα Μέτρα:

- 3.1.** Βελτίωση της ποιότητας ζωής,
- 3.2.** προστασία, ανάδειξη και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και
- 3.3.** ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών και τουριστικών πόρων.

Στο **Μέτρο 3.1.** εντάσσεται η υλοποίηση διασυνοριακών δράσεων με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας στην επιλέξιμη περιοχή. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάγκη αντιμετώπισης των υγειονομικών προβλημάτων σε

περιοχές οι οποίες παρουσιάζουν αυξημένη δυσκολία πρόσβασης, λόγω του έντονου ανάγλυφου της περιοχής. Στο πλαίσιο των δράσεων της κατηγορίας αυτής, εντάσσονται παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων Διασυνοριακών Κέντρων Δημόσιας Υγείας (ΔΙΚΕΔΥ) για την επέκταση των δραστηριοτήτων τους και την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη λειτουργία τους, η κατάρτιση του προσωπικού των ΔΙΚΕΔΥ, καθώς και η δημιουργία νέων ΔΙΚΕΔΥ ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν από τη διάνοιξη νέων διόδων στα σύνορα. Ειδικότερα, ενδεικτικές πράξεις στον τομέα της βελτίωσης της ποιότητας των υγειονομικών υπηρεσιών αποτελούν:

- Δράσεις εκσυγχρονισμού υπαρχόντων ΔΙΚΕΔΥ ή δημιουργίας νέων με σκοπό την επέκταση και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών .
- Κατάρτιση προσωπικού υπαρχόντων και νέων ΔΙΚΕΔΥ.
- Ανάπτυξη διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ νοσηλευτικών ιδρυμάτων των δύο χωρών με σκοπό την από κοινού αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας.
- Δημιουργία διασυνοριακού δικτύου μεταξύ ερευνητικών, πανεπιστημιακών και νοσηλευτικών φορέων για τη μεταφορά τεχνογνωσίας σε νέες τεχνολογίες του τομέα της υγείας (π.χ. τηλεϊατρική).
- Ανάλυση κοινών διασυνοριακών δράσεων για την πρόληψη και τον έλεγχο των μεταδιδόμενων νοσημάτων, ανθρώπων και ζώων, καθώς και των εξαρτησιογόνων ουσιών.

- Δράσεις για την καταπολέμηση παραγόντων που επιβαρύνουν την υγεία.

Το **Μέτρο 3.2.** στοχεύει στην από κοινού αντιμετώπιση των προβλημάτων στον τομέα της διαχείρισης και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος στην επιλέξιμη περιοχή. Προτεραιότητα θα δοθεί στην ολοκληρωμένη διαχείριση των διασυνοριακών υδάτων σε συμφωνία με την Οδηγία 2000/60/EC, ώστε να τεθεί η βάση για ορθολογική αντιμετώπιση ζητημάτων των κοινών λεκανών απορροής και να λειτουργήσει ως παράδειγμα για ανάλογες περιπτώσεις στον Ευρωπαϊκό χώρο. Ειδικότερα, η επίτευξη των στόχων του Μέτρου θα γίνει με την εξυπηρέτηση των ακόλουθων προτεραιοτήτων:

- Ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία των κοινών υδατικών πόρων. Προβλέπονται πιλοτικά έργα για την κοινή αντιμετώπιση προβλημάτων υποβάθμισης υδροφόρων οριζόντων ή/και υπερκατανάλωσης υδάτινων πόρων, καθώς και δράσεις για την ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία κοινών υδρογεωλογικών λεκανών και των εσωτερικών υδάτων.
- Διαχείριση και προστασία σημαντικών κοινών οικοσυστημάτων της επιλέξιμης περιοχής. Προβλέπονται δράσεις για τη διασυνοριακή συνεργασία για την αξιοποίηση κοινών φυσικών πόρων, για την προώθηση διασυνοριακών σχεδιασμών για την προστασία / διαχείριση / αξιοποίηση κοινών δασικών, υδάτινων πόρων, εθνικών πάρκων, διασυνοριακών εκτάσεων ιδιαίτερης οικολογικής σημασίας.
- Αντιμετώπιση κάθε μορφής ρύπανσης στην επιλέξιμη περιοχή. Προβλέπονται

δράσεις για τον περιορισμό της ρύπανσης με σκοπό την αξιοποίηση των υφιστάμενων και της δημιουργίας νέων μονάδων επεξεργασίας των αποβλήτων (αστικών και βιομηχανικών), καθώς και η δημιουργία διασυνοριακών συστημάτων επείγουσας αντίδρασης για την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών (περιβαλλοντικής μόλυνσης κ.λπ.).

- Πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, ιδιαίτερα των δασικών πυρκαγιών, των πλημμύρων και των σεισμών. Προβλέπεται η δημιουργία διασυνοριακών συστημάτων επείγουσας αντίδρασης για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών.
- Αναβάθμιση αστικού περιβάλλοντος. Προβλέπεται η βελτίωση υποδομών υδρεύσεων, αποχετευτικών δικτύων και συστημάτων επεξεργασίας λυμάτων, καθώς επίσης η βελτίωση / δημιουργία χώρων απόθεσης στερεών απορριμμάτων (βιομηχανικών, αστικών).

Το **Μέτρο 3.3.** στοχεύει στην ανάδειξη και προβολή των πολιτιστικών στοιχείων, με την υλοποίηση δράσεων που θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά με δράσεις που θα ενταχθούν στα υπόλοιπα μέτρα του Άξονα 3 και θα επιτύχουν την αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων της επιλέξιμης περιοχής προς την κατεύθυνση της τουριστικής αναβάθμισής της. Η επίτευξη των στόχων του Μέτρου θα γίνει με την εξυπηρέτηση των ακόλουθων προτεραιοτήτων:

- Υλοποίηση επιχειρηματικών σχεδίων στον τομέα του τουρισμού,
- υλοποίηση δράσεων για την αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και την

ανάδειξη της αρχαιολογικής και παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και

- υλοποίηση δράσεων για την ανάδειξη και προβολή στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άξονας Προτεραιότητας 4: «Τεχνική Βοή - θεια»

Οι στόχοι του Άξονα ανάγονται στην κάλυψη των αναγκών του Προγράμματος με υποστηρικτικές ενέργειες για την αποτελεσματική διαχείρισή του και τη στήριξη των έργων και ενεργειών που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ με την κατά περίπτωση ανάθεση μελετών, χρήση ειδικευμένων συμβούλων κ.λπ.

Η εν λόγω Προτεραιότητα περιλαμβάνει τα ακόλουθα δύο Μέτρα:

4.1. Διαχείριση του προγράμματος και

4.2. τεχνική υποστήριξη.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Interreg III A / Ελλάδα – Αλβανία

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Interreg III A Ελλάδα – Αλβανία 2000 – 2006 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 21 Μαΐου 2002, σύμφωνα με την εγκριτική απόφαση της Επιτροπής των Ε.Κ. με αριθμό Ε(2002) 828/21-05-2002.

Οι συνολικοί πόροι του προγράμματος ανέρχονται σε 126 εκατ. Ευρώ. Οι επιλέξιμες περιοχές εφαρμογής του προγράμματος είναι:

- Για την Ελλάδα: οι Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (Νομοί Φλώρινας και Καστο-

ριάς), Ηπείρου (Νομοί Ιωαννίνων και Θεσπρωτίας) και Ιονίων Νήσων (Νομός Κέρκυρας).

- Για τη Αλβανία: οι Περιφέρειες Αργυροκάστρου (Νομοί Αργυροκάστρου και Πρεμετής), Κορυτσάς (Νομοί Κορυτσάς και Ντεβόλ, Δήμος Κολόνιας) και Περιφέρεια Βλόρε (Δήμος Αγίων Σαράντα).

Ως **γενικός στόχος** του προγράμματος καθορίζεται η **ανάδειξη της περριοχής σε πυρήνα και κομβικό σημείο της ειρήνης, της αειφόρου αναπτυξιακής διαδικασίας και της επέκτασης του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου στην ενδοχώρα των Βαλκανίων**.

Με βάση τον παραπάνω στόχο, ο **επιχειρησιακός στόχος** του προγράμματος (σε όρους προγραμματικής περιόδου 2000 - 2006) είναι η **αναβάθμιση της περιοχής σε επίπεδο υποδομών και η υποστήριξη διασυνοριακών συνεργασιών σε όλους τους κοινωνικοοικονομικούς τομείς**.

Οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος προωθούνται μέσω τριών (3) Αξόνων Προτεραιότητας, οι οποίοι εξειδικεύονται σε επιμέρους Μέτρα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται συνοπτικά οι στόχοι και οι δράσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο καθενός από τους τρεις (3) Άξονες Προτεραιότητας.

Άξονας Προτεραιότητας 1: «Διασυνοριακές Υποδομές»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων δύο Μέτρων:

1.1. Υποδομές μεταφορών και διασυνοριακών δικτύων και

1.2. βελτίωση της ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων.

Η επιλέξιμη διασυνοριακή περιοχή διασχίζεται από τους δύο κύριους οδικούς άξονες Δυρράχιο – Κακαβιά – Ιωάννινα (άξονας Βορρά - Νότου) και Σιάτιστα – Κρυσταλλοπηγή – Δυρράχιο (άξονας Ανατολή - Δύση). Οι άξονες αυτοί συνιστούν την κυριότερη διασύνδεση της Ελλάδας με το μεγαλύτερο αλβανικό λιμάνι (Δυρράχιο) και την ενδοχώρα της γειτονικής χώρας. Κατά συνέπεια, η υλοποίηση έργων επί των αξόνων αυτών αποτελεί πρώτη προτεραιότητα της διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των δύο χωρών. Στο πλαίσιο, λοιπόν, του **Μέτρου 1.1.** προτείνονται οι ακόλουθες κατηγορίες **Δράσεων** :

1.1.1.: Βελτίωση οδικών υποδομών. Η Δράση περιλαμβάνει πράξεις όπως μελέτες, εργασίες οδοποιίας, διανοίξεις, κατασκευή ανισόπεδων κόμβων και συνδετήριων οδών, βελτίωση υφιστάμενης χάραξης δρόμων, παρακάμψεις, διαπλατύνσεις και κατασκευή γεφυρών.

1.1.2.: Βελτίωση λιμενικών υποδομών. Η Δράση περιλαμβάνει πράξεις όπως εκπόνηση μελετών, κατασκευή κρηπιδωμάτων και προβλητών, κατασκευή εγκαταστάσεων στη χερσαία ζώνη.

Το **Μέτρο 1.2.** θα υλοποιηθεί μέσω των εξής **Δράσεων** :

1.2.1.: Βελτίωση μεθοριακών σταθμών. Η Δράση περιλαμβάνει εργασίες κατασκευής στους δύο μεθοριακούς σταθμούς Μέρτζιανης και Σαγιάδας. Στο πλαίσιο της δράσης χρηματοδοτούνται έργα περιβάλλοντος χώρου, οικοδομικές εργασίες

και ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις των κτιρίων.

1.2.2.: Προμήθεια εξοπλισμού. Η Δράση περιλαμβάνει πράξεις / έργα προμήθειας ειδικού ηλεκτρονικού εξοπλισμού των παραμεθόριων αστυνομικών υπηρεσιών. Χρηματοδοτείται η αγορά ηλεκτρονικών συσκευών ελέγχου και ανίχνευσης, καμερών, διόπτρων, εργαστηρίων εμφάνισης κ.λπ.

Άξονας Προτεραιότητας 2: «Οικονομική Ανάπτυξη και Απασχόληση»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων δύο Μέτρων:

2.1. Συνεργασία Φορέων Στήριξης ΜΜΕ,

2.2. συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, ερευνητικών φορέων – ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών πόρων,

2.3. συνεργασία για την αναβάθμιση και προστασία περιβαλλοντικών πόρων,

2.4. συνεργασία τοπικών και περιφερειακών φορέων για αναβάθμιση των διοικητικών δομών και

2.5. συνεργασία για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών στη διασυνοριακή περιοχή.

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων στο πλαίσιο του **Μέτρου 2.1.** είναι οι ακόλουθες:

- Συνεργασία επιχειρήσεων των δύο χωρών με στόχο την κοινή εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, την

καθετοποίηση των διαδικασιών παραγωγής, οργάνωσης και εμπορευματοποίησης κ.λπ.

- Ενίσχυση των αντιπροσωπευτικών φορέων προκειμένου να παράσχουν στις ΜΜΕ κατάλληλη πληροφόρηση για να αναπτυχθεί η παραγωγή και η εμπορική τους δραστηριότητα στη διασυνοριακή περιοχή.
- Δημιουργία κοινών δικτύων συνεργασίας για την παροχή κοινών διασυνοριακών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις της περιοχής.
- Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ κλαδικών φορέων για την υλοποίηση κοινών δράσεων ενημέρωσης και προβολής των διαφόρων κλάδων και για τη δημιουργία σταθερών επιχειρηματικών δεσμών στην περιοχή.
- Δημιουργία δικτύων διανομής προβολής και προώθησης προϊόντων σε νέες αγορές ή αξιοποίηση ήδη εγκατεστημένων δικτύων σε άλλες χώρες.
- Ενίσχυση δράσεων συνεργασίας συλλογικών φορέων με στόχο την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη λειτουργία των ΜΜΕ (πιστοποίηση προϊόντων με οικολογικό σήμα, συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης κατά τον κανονισμό EMAS).
- Επενδυτικά σχέδια με σκοπό την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη διαδικασία προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών, με έμφαση την ψηφιακή τεχνολογία (e-trade).

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 2.2.** περιλαμβάνονται πράξεις που αφορούν στην ανάπτυξη κοινών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων μεταξύ των Πανεπιστημίων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ερευνητικών φορέων και μη κυβερνητικών οργανώσεων που λειτουργούν στη διασυνοριακή περιοχή με σκοπό τη δημιουργία ενός πλαισίου συνεργασίας και τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος.

- Πρωτοβουλίες αναβάθμισης, αναδιοργάνωσης και εκσυγχρονισμού των πανεπιστημιακών σχολών της επιλέξιμης διασυνοριακής περιοχής, συμπεριλαμβανομένων και της υποστήριξης κοινών εκπαιδευτικών προγραμμάτων (παροχές υποτροφιών, δημιουργία μεταπτυχιακών τμημάτων κ.λπ.).
- Πρωτοβουλίες διοργάνωσης πολιτιστικών, αθλητικών περιβαλλοντικών, καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και ανταλλαγής καλλιτεχνικών προϊόντων.
- Δράσεις προστασίας, ανάδειξης και αποκατάστασης μνημείων, παραδοσιακών διατηρητέων κτισμάτων, ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων και προβολή τους μέσω της νέας τεχνολογίας.
- Δράσεις συνεργασίας για την ανάπτυξη της τηλεκπαίδευσης και τηλεργασίας σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος.
- Ανάδειξη κοινών πολιτιστικών διαδρομών μέσω ολοκληρωμένων παρεμβάσεων με σκοπό τη σύνδεση ιστορικών και αρχιτεκτονικών μνημείων στη διασυνοριακή υποδομή.
- Δράσεις καταγραφής, ανάδειξης και προβολής κοινών παραδοσιακών στοιχεί-

ων και δημιουργία χώρων έκφρασης σύγχρονου πολιτισμού.

Η διασυνοριακή περιοχή χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά φυσικά πλεονεκτήματα, με περιοχές ιδιαίτερου κάλλους, πλούσιους υδροβιότοπους διεθνούς σημασίας και σπάνια οικοσυστήματα ενταγμένα στα δίκτυα NATURA 2000 και CORINE. Δύο από τους δέκα εθνικούς δρυμούς της χώρας και μια περιοχή RAMSAR βρίσκονται στη διασυνοριακή περιοχή με σπάνια είδη φυτών και ζώων. Τα προβλήματα στο περιβάλλον αυτό προκύπτουν από την έλλειψη υποδομών που αφορούν χώρους υγειονομικής ταφής απορριμμάτων, βιολογικούς καθαρισμούς, αποχέτευση οικισμών και διαχείριση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Επίσης, στην επιλέξιμη περιοχή παρατηρείται αλόγιστη χρήση των φυσικών πόρων και ελλιπής προστασία και αξιοποίηση των οικοσυστημάτων που έχει ως αποτέλεσμα τη διατάραξη του υδάτινου ισοζυγίου. Στην υποβάθμιση των υδάτων και τη ρύπανση των ποταμών και λιμνών (περιοχή Καλαμά, Πρέσπες κ.λπ.) συμβάλλει και η γεωργική δραστηριότητα. Οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο του **Μέτρου 2.3.** στοχεύουν στην ενίσχυση κοινών διασυνοριακών συνεργασιών με παράλληλες δράσεις για την προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος ώστε να επιτυγχάνονται μακροπρόθεσμα οφέλη.

Το **Μέτρο 2.4.** περιλαμβάνει πράξεις συνεργασίας μεταξύ τοπικών και περιφερειακών φορέων της διασυνοριακής περιοχής που αποσκοπούν στην αναβάθμιση των υπάρχουσών διοικητικών δομών στην αλβανική πλευρά, αξιοποιώντας και διευρύνοντας τα αποτελέσματα της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί από το INTERREG

II. Το Μέτρο θα υλοποιηθεί με τις εξής πράξεις:

- Πράξεις κατάρτισης στελεχών τοπικής, περιφερειακής, κεντρικής διοίκησης του δημόσιου τομέα. Η κατηγορία αυτή αφορά δράσεις κατάρτισης που σχετίζονται με τις διαδικασίες υλοποίησης, παρακολούθησης προγραμμάτων διασυνοριακού και κοινοτικού ενδιαφέροντος καθώς και με τη μεταφορά τεχνογνωσίας σε βασικούς τομείς όπως εργασίας, μεταφορών, επικοινωνιών, υγείας, εκπαίδευσης κ.λπ.
- Πράξεις ερευνών – μελετών. Η κατηγορία αυτή αφορά την επεξεργασία, την επικαιροποίηση, βελτίωση και συμπλήρωση υφιστάμενων ή νέων μελετών και σχεδίων για τις ανάγκες βελτίωσης και εναρμόνισης των αλβανικών διοικητικών υπηρεσιών σε θέματα δημιουργίας δομών απασχόλησης, ενημέρωσης και πληροφόρησης ώστε να αξιοποιηθεί η εμπειρία που υπάρχει στην ελληνική πλευρά προκειμένου να διευκολυνθεί η ταχύτερη προσαρμογή της Αλβανίας σε νέα θεσμικά και οργανωτικά πλαίσια. Επίσης, περιλαμβάνονται πράξεις για την από κοινού ανάπτυξη βάσεων δεδομένων για την παρακολούθηση της αγοράς εργασίας στη διασυνοριακή περιοχή, τη δημιουργία νέων δομών υπηρεσιών απασχόλησης μέσω της αναδιάρθρωσης των υπάρχουσών καθώς και τη δημιουργία και εγκατάσταση γραφείων ενημέρωσης και παροχής υποστηρικτικών συμβουλών για το εργατικό δυναμικό της περιοχής.

Άξονας Προτεραιότητας 3: «Τεχνική Βοή - θεια»

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Interreg III A / Ελλάδα – Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Interreg III A Ελλάδα – Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας 2000 – 2006 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την απόφαση αρ. Ε (2002) 118/19-03-2002.

Οι συνολικοί πόροι του προγράμματος ανέρχονται σε 103.333.333 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 73.000.000 ευρώ αποτελούν τη χρηματοδοτική συμμετοχή του ΕΤΠΑ και 30.333.333 ευρώ συνιστούν την εθνική χρηματοδότηση.

Οι επιλέξιμες περιοχές εφαρμογής του προγράμματος είναι:

- Για την Ελλάδα: οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (Νομοί Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Πέλλας) και Δυτικής Μακεδονίας (Νομός Φλωρίνης).
- Για την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας: οι Δήμοι Μπακ, Μπίστρικά, Μπίτολα, Μπόγκντανσι, Μπόσίλοβο, Βαλάντοβο, Βιτόλιστε, Γευγελί, Ντεμίρ Κάπγια, Ντομπρούσεβο, Καβαρντάσι, Κονοπίστε, Κούκλις, Μιράβσι, Μούρτινο, Νόβασι, Νόβο, Σέλο, Πρίλεπ, Ρέζεν, Σταρ Ντόριαν, Σταραβίνα, Τοπολκάνι, Κάπαρι, Οχρίδα, Στρουμίτσα.

Ως γενικός στόχος του προγράμματος καθορίζεται η **ανάδειξη της περιοχής σε πυρήνα και κομβικό σημείο της ειρήνης, της αειφόρου αναπτυξιακής διαδικασίας και της επέκτασης του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου στην ενδοχώρα των Βαλκανίων**.

Με βάση τον παραπάνω στόχο, ο επιχειρησιακός στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση της συνεργασίας της περιοχής στους κοινωνικο – οικονομικούς τομείς κοινού ενδιαφέροντος για να καταστεί ανταγωνιστική στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται στην ευρύτερη περιοχή της Βαλκανικής Χερσονήσου.

Οι στόχοι του Επιχειρησιακού Προγράμματος προωθούνται μέσω τεσσάρων (4) Άξονων Προτεραιότητας, οι οποίοι εξειδικεύονται σε επιμέρους Μέτρα. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται συνοπτικά οι στόχοι και οι δράσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο καθενός από τους τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας.

Άξονας Προτεραιότητας 1: «Διασυνοριακές Υποδομές»

Άξονας Προτεραιότητας 1: «Διασυνοριακές Υποδομές»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων δύο Μέτρων:

1.1. Υποδομές μεταφορών και διασυνοριακών δικτύων και

1.2. βελτίωση της ασφάλειας των εξωτερικών συνόρων.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 1.1.** προβλέπεται η υλοποίηση των εξής έργων:

- Νέα χάραξη στο τμήμα Φλώρινα – Νίκη μήκους 14,6 χμ (δικτύου μήκους 31 χμ) και
- ολοκλήρωση σύνδεσης 6^{ου} προβλήτα του λιμένα Θεσσαλονίκης με ΠΑΘΕ. Το έργο είναι συνεχιζόμενο από το Interreg II. Στο πλαίσιο του παρόντος προγράμματος

τος θα ολοκληρωθεί το υπολειπόμενο τμήμα της οδογέφυρας μήκους 1 χμ, συμπεριλαμβανομένων όλων των απαραίτητων μεγάλων τεχνικών έργων, ανισόπεδων κόμβων και συνδετήριων οδών.

Το **Μέτρο 2.2.** θα υλοποιηθεί μέσω των εξής **Δράσεων**:

- **1.2.1.:** Βελτίωση μεθοριακών σταθμών. Η Δράση περιλαμβάνει πράξεις / έργα κατασκευής, βελτίωσης και επέκτασης κτιριακών εγκαταστάσεων των τριών μεθοριακών σταθμών της Ελλάδος με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (μεθοριακοί σταθμοί Νίκης, Ευζώνων και Δοϊράνης). Χρηματοδοτούνται έργα περιβάλλοντος χώρου, οικοδομικές εργασίες και ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις των κτιρίων.
- **1.2.2.:** Προμήθεια εξοπλισμού. Η Δράση περιλαμβάνει πράξεις / έργα προμήθειας ειδικού ηλεκτρονικού εξοπλισμού των παραμεθόριων αστυνομικών υπηρεσιών. Χρηματοδοτείται η αγορά ηλεκτρονικών συσκευών ελέγχου και ανίχνευσης, καμερών, διόπτρων, εργαστηρίων εμφάνισης κ.λπ. Επίσης, χρηματοδοτείται η εκπαίδευση του προσωπικού των τελωνειακών και αστυνομικών υπηρεσιών των δύο χωρών στη χρήση του νέου εξοπλισμού.

Άξονας Προτεραιότητας 2: «Οικονομική Ανάπτυξη και Απασχόληση»

Η εν λόγω Προτεραιότητα υλοποιείται μέσω των ακόλουθων τριών Μέτρων:

2.1. Ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων,

2.2. ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού – ανάδειξη και προβολή πολιτιστικών και τουριστικών πόρων και

2.3. ανθρώπινοι πόροι και προώθηση της απασχόλησης.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 2.1.** θα υλοποιηθούν οι εξής **Δράσεις**:

2.1.1.: Επενδύσεις στους τομείς μεταποίησης και υπηρεσιών. Στη Δράση εντάσσεται η υλοποίηση επενδύσεων στους λοιπούς – πλην του τουρισμού – τομείς οικονομικής δραστηριότητας (βιομηχανία, υπηρεσίες κ.λπ.) που βελτιώνουν την επιχειρηματική συνεργασία προς όφελος και των δύο χωρών, με έμφαση στη μεταποίηση. Ενδεικτικά πεδία πράξεων / έργων είναι τα ακόλουθα:

- Συνεργασία επιχειρήσεων των δύο χωρών με στόχο την κοινή εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, την καθετοποίηση των διαδικασιών παραγωγής, οργάνωσης και εμπορευματοποίησης κ.λπ.,
- υποβοήθηση στην πιστοποίηση προδιαγραφών και τη διασφάλιση ποιότητας των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών,
- επενδύσεις στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος,
- συνεργασία στον τομέα της προβολής και προώθησης προϊόντων σε νέες αγορές,
- δημιουργία κοινών δικτύων διανομής και προώθησης προϊόντων ή αξιοποίηση ήδη

εγκατεστημένων δικτύων σε άλλες χώρες,

- επενδυτικά σχέδια με σκοπό την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών στη διαδικασία προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών, με έμφαση στην ψηφιακή τεχνολογία (e-trade).

2.1.2. : Ενίσχυση φορέων στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Στην κατηγορία αυτή θα υλοποιηθούν πράξεις οι οποίες αναλαμβάνονται από συλλογικούς φορείς και δομές στήριξης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (αναπτυξιακοί φορείς κ.λπ.) και αποσκοπούν, αφενός στην παροχή υπηρεσιών προς επιχειρήσεις και αφετέρου στη δημιουργία σταθερών εμπορικών δεσμών μεταξύ των δύο χωρών (ανάπτυξη δικτύων και τραπεζών πληροφοριών, διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής, δημιουργία έντυπου υλικού, οργάνωση επιχειρηματικών συναντήσεων κ.λπ.).

Το **Μέτρο 2.2.** θα υλοποιηθεί μέσω τριών **Δράσεων :**

2.2.1. Επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού, οι οποίες θα προσβλέπουν στην αξιοποίηση των κοινών φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων που θα αναληφθούν είναι:

- Δράσεις ιδιωτικών επιχειρήσεων ή / και συλλογικών φορέων με σκοπό την ανάπτυξη – σε διασυνοριακό επίπεδο – εναλλακτικών μορφών τουρισμού και την αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της περιοχής,

- ενέργειες για την προβολή και προώθηση των παρεχόμενων υπηρεσιών και των τουριστικών πόρων της περιοχής εκατέρωθεν των συνόρων,

- επενδύσεις για την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών αναγκαίων για την υλοποίηση δικτύων συνεργασίας ανάμεσα στους εμπλεκόμενους ιδιωτικούς ή δημόσιους φορείς και των δύο πλευρών.

2.2.2. : Δράσεις για την αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος και την ανάδειξη της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς. Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες πράξεων / έργων:

- Οικιστική αναβάθμιση περιοχών (οικισμών, συνοικιών κ.λπ.) με ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, στο πλαίσιο εφαρμογής ολοκληρωμένου σχεδίου οικιστικής ανάπτυξης. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται έργα (μελέτη και κατασκευή) για την ανάπλαση και αναβάθμιση οικισμών, αλλά και μεμονωμένων κτισμάτων, τα οποία, με βάση τα αρχιτεκτονικά τους χαρακτηριστικά, ανήκουν στην κοινή πολιτιστική κληρονομιά της διασυνοριακής περιοχής (π.χ. οικισμοί / κτίσματα που έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακά και διατηρητέα).

- Ανάδειξη μνημείων και κτιρίων ως στοιχείων δημιουργίας πολιτιστικών διαδρομών. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται μελέτες και έργα για προστασία – αποκατάσταση και ανάδειξη αξιόλογων αρχιτεκτονικών στοιχείων, τα οποία εντάσσονται στο πλαίσιο της χάραξης μιας πολιτιστικής διαδρομής με συνέχεια και στις δύο χώρες.

2.2.3.: Δράσεις για την ανάδειξη και προβολή στοιχείων της πολιτιστικής κληρονομιάς, με έμφαση στη βυζαντινή κληρονομιά. Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες πράξεων / έργων:

- Μελέτη της πολιτιστικής κληρονομιάς της διασυνοριακής περιοχής και καταγραφή πολιτιστικών δεδομένων σχετικών με την αρχαιολογία, ιστορία, λαογραφία και τις σύγχρονες τέχνες στην επιλέξιμη περιοχή,
- υποστήριξη της δημιουργίας δομών για την από κοινού μελέτη, καταγραφή και ανάδειξη των κοινών στοιχείων του πολιτισμού, της μουσικής και της γλώσσας των δύο χωρών,
- υποστήριξη κοινών δραστηριοτήτων ανάδειξης της πολιτιστικής ταυτότητας μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών πληροφορικής,
- πράξεις ενίσχυσης των πολιτιστικών ανταλλαγών με από κοινού διοργάνωση και ανταλλαγή εκδηλώσεων και εκθέσεων,
- σχέδια οργάνωσης χώρου, συμπεριλαμβανομένων και μελετών φέρουσας ικανότητας, για την αποκατάσταση, ανάδειξη και τουριστική αξιοποίηση θέσεων και στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και αποκατάσταση / ανάδειξη ιστορικών μνημείων, αρχαιολογικών θέσεων και οικισμών.

Το **Μέτρο 2.3.** θα υλοποιηθεί με τις εξής **Δράσεις:**

2.3.1.: Πράξεις κατάρτισης που συνδέονται με την παραγωγική διάρθρωση

στη διασυνοριακή περιοχή. Ενδεικτικά αντικείμενα κατάρτισης αποτελούν η βελτίωση ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών, η δικτύωση, οι ενέργειες προώθησης και προβολής, η χρήση νέων τεχνολογιών και καινοτομιών, το ηλεκτρονικό εμπόριο κ.ά. Επίσης, στην κατηγορία αυτή είναι δυνατή η υλοποίηση ενεργειών κατάρτισης σε θέματα που συνδέονται με την ανάπτυξη και αξιοποίηση των τουριστικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων της περιοχής και γενικότερα σε θέματα που αφορούν στο σύνολο των παρεμβάσεων που αποτελούν αντικείμενο των Αξόνων Προτεραιότητας 2 και 3 του Προγράμματος. Επιπλέον, στο πλαίσιο της εν λόγω Δράσης περιλαμβάνονται η ανταλλαγή τεχνογνωσίας σχετικά με την ανάπτυξη συστήματος για την υλοποίηση πράξεων κατάρτισης (επεξεργασία σχεδίων δημιουργίας δομών κατάρτισης, υλοποίησης σχετικών προγραμμάτων, διασφάλισης της ποιότητας των προγραμμάτων αυτών κ.ά.) και πράξεις παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, καθώς και πράξεις που συνδέονται με την προμήθεια ηλεκτρονικού εξοπλισμού για την υποστήριξη των παραπάνω πράξεων του Μέτρου αυτού.

2.3.2.: Συνεργασία φορέων, συλλογικών δομών και άλλων υπηρεσιών προώθησης της απασχόλησης στη διασυνοριακή περιοχή. Η συνεργασία αυτή μπορεί ενδεικτικά να περιλαμβάνει την από κοινού ανάπτυξη βάσεων δεδομένων για την παρακολούθηση της αγοράς εργασίας στη διασυνοριακή περιοχή, την καταγραφή των τάσεων προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας (εντοπισμός ελλείψεων στην προσφορά και τη ζήτηση ή υπερβάλλουσα προσφορά / ζήτηση). Επίσης, στο πλαίσιο της Δράσης περιλαμβάνονται πράξεις / έργα

υποστήριξης φορέων για την παροχή υπηρεσιών προώθησης της διασυνοριακής απασχόλησης, με στόχο τη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης και την αναδιάρθρωση των περιφερειακών αγορών εργασίας.

Άξονας Προτεραιότητας 3: «Ποιότητα ζωής – Περιβάλλον»

Ο Άξονας περιλαμβάνει τα ακόλουθα Μέτρα:

3.1. Βελτίωση της ποιότητας ζωής,

3.2. προστασία της υγείας,

3.3. προστασία, ανάδειξη και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και

3.4. συνεργασία εκπαιδευτικών ιδρυμάτων για την προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας.

Το **Μέτρο 3.1.** θα υλοποιηθεί μέσω των εξής **Δράσεων** :

3.1.1. Υποδομές προστασίας περιβάλλοντος. Προβλέπεται η κατασκευή συστημάτων υδρεύσεων, αποχετεύσεων, βιολογικών καθαρισμών και η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων επεξεργασίας γεωργικών, αστικών και βιομηχανικών αποβλήτων. Προτεραιότητα θα δοθεί σε συστήματα των οποίων η εγκατάσταση συμβάλλει στην προστασία και αντιμετώπιση της ρύπανσης των διασυνοριακών υδατικών πόρων.

3.1.2. Αποκατάσταση υποβαθμισμένων περιοχών. Προβλέπονται έργα πιλοτικού χαρακτήρα που αφορούν στην αποκατάσταση υδάτων και εδαφών που αντιμετωπίζουν προβλήματα ρύπανσης – μόλυνσης.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 3.2.** προβλέπονται οι ακόλουθες **Δράσεις** :

3.2.1. Ανάπτυξη – βελτίωση υποδομών υγείας. Προβλέπεται η δημιουργία ενός νέου ΔΙΚΕΔΥ και ο εκσυγχρονισμός των υπαρχόντων (κτιριακά έργα, εργαστηριακός, ιατρικός εξοπλισμός).

3.2.2. Διασυνοριακή συνεργασία νοσηλευτικών ιδρυμάτων. Προβλέπονται πράξεις όπως συναντήσεις σχεδιασμού και κοινής δράσης των στελεχών του δικτύου ΔΙΚΕΔΥ, ερευνητικά προγράμματα, ανάπτυξη γεωγραφικών συστημάτων καταγραφής μειζόνων παραγόντων κινδύνου και επιδημιολογικών δεδομένων σε όλα τα ΔΙΚΕΔΥ, ανάπτυξη πρωτοκόλλων για την από κοινού αντιμετώπιση και τον έλεγχο παραγόντων κινδύνου, ανάπτυξη ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων και ιστοσελίδας.

3.2.3. Κοινές διασυνοριακές ενέργειες ενημέρωσης των πολιτών για την πρόληψη και τον έλεγχο των μεταδιδόμενων νοσημάτων, ανθρώπων και ζώων (όπως για παράδειγμα διεξαγωγή ημερίδων και παραγωγή ενημερωτικού έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού).

Οι παρεμβάσεις στο πλαίσιο του **Μέτρου 3.3.** στοχεύουν στην ενίσχυση και στη δημιουργία κοινών μεθόδων και δομών διαχείρισης στον τομέα του περιβάλλοντος. Οι **Δράσεις** του Μέτρου είναι οι ακόλουθες:

3.3.1. Ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία των κοινών υδατικών πόρων, με έμφαση στις δράσεις που αφορούν στη λίμνη Δοϊράνη και στον ποταμό Αξιό.

3.3.2. Διαχείριση και προστασία σημαντικών κοινών οικοσυστημάτων της επιλέξιμης περιοχής.

3.3.3. Διαχείριση κινδύνου (πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, ιδιαίτερα δασικών πυρκαγιών, πλημμύρων, σεισμών και βιομηχανικών ατυχημάτων).

3.3.4. Ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και αξιοποίηση των φυσικών πόρων της περιοχής.

Στο πλαίσιο του **Μέτρου 3.4** προβλέπονται οι εξής **πράξεις** :

- Ανάπτυξη διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών, ερευνητικών και τεχνολογικών ιδρυμάτων με σκοπό τη δημιουργία κοινών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, συμπεριλαμβανομένης της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Έμφαση θα δοθεί σε συνεργασίες, τα αποτελέσματα των οποίων μπορούν να αξιοποιηθούν σύμφωνα με τις ανάγκες της τοπικής οικονομίας και της αγοράς εργασίας στη διασυνοριακή περιοχή.
- Προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (Α΄ και Β΄ βάθμιας) που θα περιλαμβάνουν δραστηριότητες και ασκήσεις πεδίου.
- Κοινές πρωτοβουλίες εκπαίδευσης που αποτελούν μέρος των διασυνοριακών συμφωνιών συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και ερευνητικών φορέων, καθώς και των συμφωνιών ανταλλαγής φοιτητών.

- Παραγωγή δίγλωσσου εκπαιδευτικού υλικού προσανατολισμένου στην Α΄ και Β΄ βάθμια εκπαίδευση.

Άξονας Προτεραιότητας 4: «Τεχνική Βοή - Θεια»

Η εν λόγω Προτεραιότητα περιλαμβάνει τα ακόλουθα δύο Μέτρα:

4.1. Διαχείριση του προγράμματος και

4.2. τεχνική υποστήριξη.

Οι παρεμβάσεις του **Μέτρου 4.1.** ιεραρχούνται ως εξής: (α) Υποστήριξη της διαχείρισης και της θέσης σε εφαρμογή του Ε.Π. και (β) πράξεις εκπόνησης μελετών και εμπειρογνωμοσύνης.

Το **Μέτρο 4.2.** αποσκοπεί: (α) Στην παροχή εξειδικευμένης πληροφόρησης και δημοσιότητας σχετικά με τις δράσεις του Ε.Π., (β) στην ανάδειξη της συμβολής της ΕΕ και ειδικότερα του ΕΤΠΑ, σε συνεργασία με τις αρμόδιες ελληνικές αρχές, για την εφαρμογή των ασκούμενων από το Ε.Π. πολιτικών και (γ) στη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων και επιπτώσεων από την υλοποίηση των παρεμβάσεων που εντάσσονται στο Ε.Π.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Interreg III A / Ελλάδα - Ιταλία

Η Ελλάδα και η Ιταλία συνεργάζονται στο διασυνοριακό πρόγραμμα του INTERREG II, έθεσαν τις βάσεις μίας γόνιμης και πιο δομημένης συνεργασίας με ορατά αποτελέσματα σε επίπεδο δράσεων και έργων. Τα βήματα αυτά, επιτεύχθηκαν παρά τις αδυναμίες του μέχρι πρότινος υφιστάμε-

νου θεσμικού πλαισίου, των χρονικών περιορισμών του προγράμματος, αλλά και την έλλειψη σχετικής εμπειρίας.

Με την ενεργοποίηση του INTERREG III στο οποίο αλλάζει το κανονιστικό πλαίσιο, (ανακοίνωση Ε (2000) 1101/28.4.2000), προβλέπεται κοινή διαχειριστική αρχή πληρωμής και αντιμετωπίζονται σε μεγάλο βαθμό τα προβλήματα που είχαν εντοπιστεί στην παρελθούσα προγραμματική περίοδο.

Η κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG III, Ελλάδα - Ιταλία εφαρμόζεται από ελληνικής πλευράς στις επιλέξιμες Περιφέρειες της Ηπείρου (Νομοί Άρτας, Ιωαννίνων, Πρέβεζας και Θεσπρωτίας), των Ιονίων νήσων (Νομοί Κέρκυρας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Λευκάδας) και της Δυτικής Ελλάδας (Νομοί Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας και Αχαΐας) και από ιταλικής πλευράς στην περιφέρεια της Απουλίας (Νομοί Μπάρι, Μπρίντζι και Λέτσε).

Βασικός στόχος της πρωτοβουλίας είναι η ανάπτυξη ενεργειών με διευρυμένο επίπεδο συνεργασίας ανάμεσα στις επιλέξιμες τοπικές κοινωνίες, που είναι και οι τελικοί αποδέκτες της, κάτι που προϋποθέτει σημαντικό χρόνο προετοιμασίας, κατάλληλα εναρμονισμένο θεσμικό πλαίσιο και ανεπτυγμένες δομές διαχείρισης.

Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική αυτοδιοίκηση καθώς και ο ευρύτερος δημόσιος τομέας οφείλουν να λειτουργούν υποστηρικτικά στην κατεύθυνση:

- Επεξεργασίας και εφαρμογής κοινών διασυνοριακών δράσεων,

- σεδιασμού για την πιο αποτελεσματική ανταλλαγή και ροή της απαραίτητης πληροφορόρησης μεταξύ των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δημόσιων, ιδιωτικών και εθελοντικών οργανισμών,
- εκαθίδρυσης μικτών νομοθεσιών και διοικητικών θεσμών για τη στήριξη και την προώθηση της συνεργασίας,
- εντοπισμού κοινών προβλημάτων και
- ανάδειξης κοινών στόχων, σχεδιασμών και υλοποίησης δράσεων με διασφάλιση της διασυνοριακής συνεργασίας.

Το INTERREG III καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δράσεων που συμπεριλαμβάνουν τους τομείς της οικονομικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Χαρακτηριστικά παραδείγματα δράσεων του προγράμματος αφορούν :

- Την προώθηση της αστικής, αγροτικής και παράκτιας ανάπτυξης,
- την ενθάρρυνση της ανάληψης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ανάπτυξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση,
- την κατάρτιση εργαζομένων για την κάλυψη υφιστάμενων αναγκών στην αγορά εργασίας και την επανεκπαίδευση ανέργων,
- τη δημιουργία από κοινού εγκαταστάσεων, για την ανάπτυξη διασυνοριακών δραστηριοτήτων σε τομείς όπως η έρευνα, η τεχνολογία, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός, οι επικοινωνίες και η υγεία, με στόχο την αύξηση της παραγωγικότη-

τας και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης,

- την ενθάρρυνση της προστασίας του περιβάλλοντος και την προώθηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας,
- τη βελτίωση των υποδομών στις μεταφορές, την επικοινωνία και στα δίκτυα διαχείρισης υδάτινων και ενεργειακών πόρων και
- τη διεύρυνση της συνεργασίας σε νομικό και διοικητικό επίπεδο για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής συνοχής.

Στο πλαίσιο εξάλλου της συνολικότερης στρατηγικής του προγράμματος ιδιαίτερη έμφαση δίνεται: στα δίκτυα μεταφορών και επικοινωνιών, στο περιβάλλον, στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, στην επιχειρηματική δράση και στους ανθρώπινους πόρους (ανάπτυξη, εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού).

Στον τομέα, τέλος, των μικρομεσαίων επιχειρήσεων δίνεται έμφαση: στη δημιουργία κατάλληλων υποδομών για την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και στα δίκτυα διανομών.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται πολύ περιληπτικά το επιχειρησιακό πρόγραμμα **CADSES** που υλοποιείται στο πλαίσιο της **Δέσμης Β**³.

INTERREG III B – CADSES (Central Adriatic Danubian South - Eastern European)

Το INTERREG III B - CADSES είναι το επιχειρησιακό πρόγραμμα του INTERREG που καλύπτει ειδικά τον Χώρο της Κεντρικής Ευρώπης, της Αδριατικής, του Δούναβη και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης (CADSES), της ευρύτερης και πλέον σύνθετης περιοχής στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Περιλαμβάνει **4 κράτη μέλη**, την Αυστρία, τη Γερμανία (Ομόσπονδα κρατίδια της πρώην Ανατολικής Γερμανίας), την Ελλάδα και την Ιταλία και **14 χώρες εκτός Ε.Ε.**: Αλβανία, Βοσνία Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ουγγαρία, Πολωνία, Δημοκρατία της Μολδαβίας, Ρουμανία, Δημοκρατία της Σλοβακίας, Σλοβενία και Ουκρανία.

Η πρωτοβουλία INTERREG IIIB για το CADSES βασίζεται στις εμπειρίες που αποκομίστηκαν μέσω του INTERREG II Γ και περαιτέρω αναλυτικών στοιχείων (ανάλυση SWOT). Ο προσανατολισμός του προγράμματος καθορίζεται βάσει του ΣΑΚΧ (Σχεδίου Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου), των Κατευθυντήριων Γραμμών της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Υπουργών Χωροταξίας (CEMAT), των Κατευθυντήριων Γραμμών και Προτάσεων Πολιτικής του έργου Vision Planet και των αποτελεσμάτων του έργου ESTIA. Αποτελεί ένα από τα κύρια εργαλεία του συγκεκριμένου τομέα όσον αφορά στην υλοποίηση των αντίστοιχων οραμάτων,

3 Στη Δέσμη Β εντάσσονται, επίσης, τα προγράμματα Medoc και Archimed, για τα οποία αναμένεται η επίσημη έγκρισή τους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

στρατηγικών και δράσεων που απαιτούνται για τα εν λόγω προγράμματα.

Το πρόγραμμα απευθύνεται πρωτίστως σε φορείς που διαμορφώνουν πολιτικές χωροταξικής ανάπτυξης. Αυτοί προέρχονται κατά κύριο λόγο από τρία πεδία χάραξης πολιτικής με διαφορετικές μορφές παρέμβασης στις αλλαγές της χωροταξικής δομής: **(α)** χωροταξικός σχεδιασμός, **(β)** περιφερειακή (οικονομική) πολιτική και **(γ)** κλαδικές και λειτουργικές πολιτικές που αφορούν το χωροταξικό σχεδιασμό.

Το πρόγραμμα απευθύνεται στους φορείς με διαφορετικούς τρόπους:

Σε επίπεδο προγράμματος (φορείς διαχείρισης προγράμματος και εθνικοί χρηματοδοτικοί φορείς) το Πρόγραμμα επικεντρώνεται στη συνεργασία των φορέων που αναπτύσσουν και συντονίζουν την πολιτική της χωροταξικής ανάπτυξης (κύριοι εμπειρογνώμονες των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών διοικήσεων).

Σε επίπεδο έργου οι επαφές πρέπει να γίνονται με διάφορες ομάδες δημόσιων και ιδιωτικών φορέων:

- Φορείς υλοποίησης πολιτικής χωροταξικής ανάπτυξης και “αναπτυξιακοί φορείς” με διακρατική προοπτική,
- εθνικές, περιφερειακές και τοπικές διοικήσεις που υλοποιούν πολιτικές σε πεδία όπως αυτά της περιφερειακής ανάπτυξης, των περιεκτικών πολιτικών αστικής και αγροτικής ανάπτυξης, της οδικής κυκλοφορίας και των μεταφορών, της τεχνολογίας και της καινοτομίας, της προ-

στασίας της φύσης και της περιβαλλοντικής διαχείρισης,

- ημικρατικοί φορείς όπως ενώσεις και φορείς προώθησης της περιφερειακής ανάπτυξης, καθώς και οργανισμοί για την προαγωγή της καινοτομίας και της ανάπτυξης,
- ιδιωτικοί φορείς όπως οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι, εμπορικά επιμελητήρια, περιφερειακά συμβούλια καθώς και ιδιωτικές εταιρίες (π.χ. επιχειρήσεις παροχής έργων υποδομής) και ΜΚΟ στα σχετικά πεδία και
- διεθνείς οργανισμοί σε σχετικά πεδία δράσης.

Το τρέχον πρόγραμμα εκτείνεται σε χρονικό διάστημα διπλάσιο του Interreg II C ενώ τα ποσά χρηματοδότησης υπερβαίνουν το εξαπλάσιο του προηγούμενου προγράμματος. Συνεπώς, ο αντίκτυπος του IIIB CADSES αναμένεται να είναι περισσότερο απτός. Οι από κοινού υλοποιούμενες δραστηριότητες θα προτιμηθούν σε σχέση με τη συγκρότηση δικτύων και την ανταλλαγή εμπειρίας. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στις απτές δράσεις που περιλαμβάνονται σε έργα τα οποία στοχεύουν στην επενδυτική δραστηριότητα και στις επενδύσεις σε έργα υποδομής μικρής κλίμακας. Ο στόχος είναι να επιτευχθεί ένα πιο ολοκληρωμένο σύνολο έργων, όπου οι μελέτες, οι αξιολογήσεις κτλ θα εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλέγμα δραστηριοτήτων, το οποίο θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει προγράμματα υλοποίησης.

Οι δραστηριότητες που θα αναληφθούν στο πλαίσιο του Προγράμματος

λογίζονται ως σύστημα και περιλαμβάνουν τα εξής:

- Διακρατικές μελέτες και δραστηριότητες σχεδιασμού όπως concept ανάπτυξης ή αξιολογήσεις έργων, προγραμμάτων και πολιτικών (ΕΙΑ, ΤΙΑ, SEA),
- καθιέρωση νέων δικτύων και επέκταση και ενδυνάμωση της συνεργασίας σε υφιστάμενα διακρατικά δίκτυα και ενώσεις φορέων πολιτικής χωροταξικού σχεδιασμού και δραστηριότητες που σχετίζονται με τη συγκρότηση δικτύων (ανταλλαγή προσωπικού - κοινές εγκαταστάσεις επιμόρφωσης και κοινά προγράμματα),
- πιλοτικές δράσεις, πιλοτικά έργα και έργα επίδειξης σε διακρατική κλίμακα (εφόσον βασίζονται σε διακρατικά concept ή στρατηγικές),
- ανταλλαγή τεχνογνωσίας και εμπειρίας μεταξύ φορέων της πολιτικής χωροταξικού σχεδιασμού (συγκριτική ανάλυση εργαλείων, μεθοδολογιών, προτύπων και concept),
- μελέτες εφικτότητας για επενδύσεις, χρηματοδότηση επενδύσεων σε συμπληρωματικά έργα υποδομής μικρής κλίμακας (σημεία κυκλοφοριακής συμφόρησης, διασυνδέσεις), κατόπιν προτάσεων βάσει διακρατικών στρατηγικών concept,
- χρηματοδότηση επενδύσεων μικρής κλίμακας, (π.χ. κέντρα πληροφόρησης και καινοτομίας με διακρατική σημασία, δίκτυα τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνίας, μερική χρηματοδότηση οικοδόμησης κτιρίων), κατόπιν προτάσεων βάσει διακρατικών στρατηγικών concept και

- χρηματοδότηση δομών υλοποίησης κατόπιν προτάσεων βάσει διακρατικών στρατηγικών concept

INTERREG III – Δέσμη Γ: Νότια και Ανατολική Ζώνη

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας Interreg III και ειδικότερα στη δέσμη Γ προβλέπεται η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των περιφερειακών φορέων σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό χώρο. Μέσω της συνεργασίας αυτής επιδιώκεται η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και μέσων περιφερειακής ανάπτυξης και συνοχής, μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, γνώσεων και καλών πρακτικών καθώς και μέσω δικτυώσεων, κυρίως για περιφέρειες που παρουσιάζουν αναπτυξιακή καθυστέρηση. Ιδιαίτερη προσοχή παρέχεται στη συμμετοχή νησιωτικών και παράκτιων περιοχών καθώς και στη δικτύωση με υποψήφιες προς ένταξη Χώρες.

Παρόλο που η συνεργασία αναφέρεται σε όλη την Ευρώπη για καθαρά διαχειριστικούς λόγους η Ευρωπαϊκή Ένωση χωρίστηκε σε 4 Ζώνες (Βόρεια, Νότια, Ανατολική και Δυτική). Για κάθε ζώνη εγκρίθηκε ένα χωριστό πρόγραμμα και καταρτίστηκε το αντίστοιχο συμπλήρωμα προγραμματισμού. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα 4 συμπληρώματα προγραμματισμού δε διαφέρουν μεταξύ τους και ότι η ζώνη που καλύπτει το κάθε πρόγραμμα δεν ταυτίζεται με το χώρο ανάπτυξης συνεργασίας, που είναι όλη η Ευρώπη και οι γειτονικές της Χώρες.

Η Ελλάδα συμμετέχει, με 38 Meuro κοινοτική συγχρηματοδότηση, σε δύο Ζώνες **την Ανατολική και τη Νότια** .

Η συνεργασία στο πλαίσιο του προγράμματος μπορεί να λάβει τη μορφή των τριών παρακάτω τύπων δράσης:

Τύπος Δράσης (α): Περιφερειακό Πλαίσιο Δράσεων (Π.Π.Δ.)

Ένα Π.Π.Δ. στοχεύει στην ανταλλαγή εμπειρίας σε θέματα μεθοδολογίας και υλοποίησης δράσεων προγραμματικών μεταξύ μιας ομάδας περιφερειών. Ο κύριος σκοπός, στον τύπο αυτό συνεργασίας είναι να παράγει μια ευκρινή στρατηγική προσέγγιση της διαπεριφερειακής συνεργασίας για τους συμμετέχοντες, η οποία θα τους επιτρέψει να αναπτύξουν τρόπους ανταλλαγής εμπειριών και εκμάθησης οι οποίες θα μπορούν να εξελίσσονται μακροπρόθεσμα.

Ένα Π.Π.Δ. βασίζεται στη στρατηγική διαπεριφερειακής συνεργασίας καλύπτοντας όλες τις συμμετέχουσες περιφέρειες. Μέσω του πλαισίου που παρουσιάζεται στο Πρόγραμμα Interreg III – Δέση Γ, η στρατηγική του Π.Π.Δ. δημιουργεί ένα αυτοτροφοδοτούμενο στρατηγικό πλαίσιο που μπορεί να θεωρηθεί ως ένα mini-Πρόγραμμα. Κάθε Π.Π.Δ. μπορεί να περιλαμβάνει ένα περιορισμένο αριθμό θεμάτων σχετικών με τις συμμετέχουσες περιφέρειες, εξασφαλίζοντας έτσι ότι οι δράσεις διαπεριφερειακής συνεργασίας ενσωματώνονται καλύτερα στην οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη των περιοχών αυτών. Σύμφωνα με την στρατηγική, ένα Π.Π.Δ. καλύπτει ένα περιορισμένο αριθμό μικρότερων σχεδίων.

Η επιλογή των σχεδίων που περιλαμβάνονται σε ένα Π.Π.Δ. αποτελεί ευθύνη των περιφερειών – εταίρων που συμμετέχουν στο Π.Π.Δ. Συστήνουν μια «Επιτροπή Καθοδήγησης» σε επίπεδο Π.Π.Δ. με σκοπό

την επιλογή των σχεδίων που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο του Π.Π.Δ. Κάθε Π.Π.Δ. πρέπει να προετοιμάζεται από μια ομάδα περιφερειακών αρχών ή ισοδύναμων περιφερειακών οργανισμών με ένα αριθμό περιφερειών που θα προέρχονται τουλάχιστον από τρεις χώρες από τις οποίες οι δύο πρέπει να είναι κράτη-μέλη. Τα σχέδια που περιλαμβάνονται σε ένα Π.Π.Δ. μπορούν με τη σειρά τους να περιλαμβάνουν συμμετέχοντες από διάφορες χώρες, μέσω των συμμετεχουσών περιφερειών. Ένα Π.Π.Δ. στα πλαίσια του Προγράμματος αυτού μπορεί να υποβληθεί για έγκριση μόνο από τον συντονιστή εταίρο ο οποίος βρίσκεται εγκατεστημένος εντός της γεωγραφικής περιοχής του Προγράμματος κάθε Ζώνης (Ανατολική, Νότια). Οι λοιποί εταίροι δεν απαιτείται να βρίσκονται εγκατεστημένοι εντός της παραπάνω γεωγραφικής περιοχής. Κάθε εταίρος πρέπει να υποστηρίζεται από μια περιφερειακή συνεργασία (σύμπραξη). Η περιφερειακή συνεργασία (σύμπραξη) μπορεί να αποτελείται από αρχές και οργανισμούς κάθε περιφέρειας που παίζει ρόλο στο Π.Π.Δ.

Ένα Π.Π.Δ. βασίζεται σε μια λεπτομερή στρατηγική διαπεριφερειακής συνεργασίας, η οποία εστιάζει σε ένα περιορισμένο αριθμό θεμάτων, περιλαμβάνει ένα, επίσης, λεπτομερές πρόγραμμα εργασιών και διαμορφώνει τη βάση για την ανάπτυξη και την επιλογή των σχεδίων. Η στρατηγική απαιτείται να δίδει έγκυρη πληροφόρηση στις δομές διαχείρισης και εφαρμογής του Π.Π.Δ. . Η στρατηγική θα υποδεικνύει, επίσης, ποια είναι τα αναμενόμενα και συγκεκριμένα αποτελέσματα τα οποία μπορούν να αξιολογηθούν.

Καμία περιφέρεια δεν μπορεί να συμμετέχει σε πάνω από δύο ΠΠΔ. Απαιτεί-

ται συμμετοχή φορέων από 3 χώρες κατ' ελάχιστον, εκ των οποίων 2 κράτη – μέλη. Ο συνολικός προϋπολογισμός κάθε Π.Π.Δ. κυμαίνεται από 500.000 έως 5 meuro.

Τύπος Δράσης (β): Μεμονωμέ - να Σχέδια Συνεργασίας

Τα Μεμονωμένα Σχέδια Συνεργασίας (Μ.Σ.Σ.) στοχεύουν στην ανταλλαγή εμπειρίας σε θέματα μεθοδολογίας και υλοποίησης δράσεων προγραμμάτων. Ο κύριος σκοπός στον τύπο αυτό συνεργασίας είναι όχι μόνο η μεταφορά τεχνογνωσίας, αλλά η πραγματική συνεργασία στην υλοποίηση των διαφόρων τμημάτων του σχεδίου, με αποτέλεσμα τη σημαντική προστιθέμενη αξία για τους συμμετέχοντες. Η ενστάλαξη των αποτελεσμάτων του σχεδίου από την μια περιφέρεια στην άλλη με σαφή επίπτωση στην περιφέρεια αποδέκτη, πρέπει να αποτελεί το απτό αποτέλεσμα αυτού του σχεδίου.

Τα Μ.Σ.Σ βασίζονται σε ένα λεπτομερές πρόγραμμα εργασίας, που καθορίζει αναμενόμενα και συγκεκριμένα αποτελέσματα και επιτρέπει την αξιολόγηση και την διάδοση των επιτευγμάτων.

Απαιτείται η συμμετοχή φορέων από 3 χώρες κατ' ελάχιστον από τις οποίες οι 2 κράτη – μέλη. Ο συνολικός προϋπολογισμός κάθε ΜΣΣ κυμαίνεται από 200.000 έως 1 meuro.

Τύπος Δράσης (γ): Δίκτυα

Στόχο των δικτύων αποτελεί η διασύνδεση των περιφερειών εντός και εκτός της Ε.Ε. σε θέματα μεθόδων εφαρμογής σχεδίων και ανάπτυξης. Στο πλαίσιο του τύπου αυτού συνεργασίας μπορούν να θεω-

ρηθούν επιλέξιμες μόνο δαπάνες όπως σεμινάρια, συνέδρια, δημιουργία ιστοσελίδων και βάσεων δεδομένων, ταξίδια μελέτης και ανταλλαγή προσωπικού, όλα στο πλαίσιο της ανταλλαγής και προώθησης των σχετικών εμπειριών. Εν τούτοις, όλες οι δράσεις δικτύωσης πρέπει να οδηγούν σε συγκεκριμένα αποτελέσματα και να επιτρέπουν την αξιολόγηση και τη διάδοση των επιτευγμάτων. Απαιτείται η συμμετοχή φορέων από 5 Χώρες κατ' ελάχιστον από τις οποίες οι 3 Κράτη – Μέλη. Ο συνολικός προϋπολογισμός κάθε δικτύου κυμαίνεται από 200.000 έως 1 meuro.

Προτάσεις δύνανται να υποβάλουν: ι) για τον τύπο 1 ανωτέρω οι Γενικές Γραμματείες Περιφερειών ή περιφερειακές αρχές σε χαμηλότερο γεωγραφικό επίπεδο με εξουσιοδότηση της σχετικής Γενικής Γραμματείας της Περιφέρειας και ιι) για τους τύπους 2 & 3 δημόσιες αρχές καθώς και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου εξυπηρέτησης αναγκών γενικού ενδιαφέροντος μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Το ποσοστό κοινοτικής συγχρηματοδότησης ανέρχεται σε 75% ενώ στα περιφερειακά ελληνικά νησιά το ποσοστό δύναται να φθάσει σε 80%.

Τα επιλέξιμα θέματα για τις τρεις ανωτέρους τύπους συνεργασίας είναι :

- α) Ανταλλαγή εμπειριών και πληροφόρησης σε κατηγορίες δραστηριοτήτων που υποστηρίζονται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία στις περιοχές Στόχων 1 και 2.
- β) Ανταλλαγή εμπειριών και πληροφόρησης, σε θέματα διαπεριφερειακής συνεργασίας, με σχετικές δημόσιες αρχές ή ισοδύναμους οργανισμούς που εμπλέκονται στα προγράμματα INTERREG.

γ) Ανταλλαγή εμπειριών και πληροφόρησης, σε θέματα διαπεριφερειακής συνεργασίας, στο πεδίο της αστικής ανάπτυξης.

δ) Ανταλλαγή εμπειριών και πληροφόρησης, σε θέματα διαπεριφερειακής συνεργασίας, που εστιάζονται σε μία ή περισσότερες από τις 3 προτεραιότητες σχετικά με τις καινοτόμες δράσεις για το 2000-2006.

ε) Ανταλλαγή εμπειριών και πληροφόρησης, σε άλλα θέματα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο διαπεριφερειακής συνεργασίας.

Εκτός από τα προαναφερθέντα 5 θέματα στο Πρόγραμμα περιλαμβάνονται δράσεις ενθάρρυνσης και διευκόλυνσης της συνεργασίας των περιφερειών που συνορεύουν με υποψήφιες προς ένταξη χώρες. Για την Ελλάδα πρόκειται για τις περι-

φέρειες που συνορεύουν με τη Βουλγαρία, την Τουρκία και την Κύπρο.

Οι προτάσεις υποβάλλονται από το συντονιστή εταίρο της πρότασης ως κάτωθι:

α) Για τους συντονιστές που η έδρα τους βρίσκεται στις Περιφέρειες Ηπείρου, Θεσσαλίας, Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης **οι προτάσεις υποβάλλονται για το πρόγραμμα Ανατολικής Ζώνης**, στα αγγλικά, στη Βιέννη.

β) Για τους συντονιστές που η έδρα τους βρίσκεται στις περιφέρειες Ιονίων, Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης **οι προτάσεις υποβάλλονται για το πρόγραμμα Νότιας Ζώνης**, στα γαλλικά, στη Βαλέντσια.

Γ. ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία INTERREG είναι ο κύριος εκφραστής της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη στήριξη της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Η πρωτοβουλία αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για την Ελλάδα, αφού διαθέτει εκτεταμένα σύνορα, χερσαία και θαλάσσια, ενώ παράλληλα κατέχει δεσπόζουσα γεωγραφική θέση στο βαλκανικό χώρο και στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου.

Δεδομένου ότι οι εθνικοί σχεδιασμοί περιορίζονται από τα σύνορα, η άγνοια για τις επικρατούσες συνθήκες, τα προβλήματα και τις διαμορφούμενες προοπτικές αποτελούν εμπόδιο στην επιθυμία των τοπικών πληθυσμών να συνεργαστούν για ένα καλύτερο αύριο. Έτσι, δρόμοι που αναβαθμίζονταν μέχρι τα σύνορα, χωρίς όμως συνέχιση πέραν αυτών, κοινά ύδατα ποταμών και λιμνών που διαχειρίζονταν από την κάθε πλευρά με διαφορετικό στόχο και τρόπο, έντονες πιέσεις από το λαθρεμπόριο και τη λαθρομετανάστευση, δομές διοίκησης στις γειτονικές χώρες προσαρμοσμένες σε μοντέλο διαφορετικό προς εκείνο της ελεύθερης αγοράς, έλλειψη εμπειρίας σχετικά με τα εγκαθιδρυμένα κοινοτικά πλαίσια, επιχειρήσεις με βούληση για συνεργασία αλλά άγνοια των συνθηκών της αγοράς στην γειτονική χώρα, ανθρώπινο δυναμικό που πρέπει να προσαρμοστεί στις επικρατούσες νέες συνθήκες είναι μερικά από τα προβλήμα-

τα που αντιμετωπίζονται μέσω του προγράμματος.

Παράλληλα, για τις χώρες του βαλκανικού χώρου, η διαμόρφωση κατάλληλων συνθηκών συνεργασίας με την Ελλάδα είναι, μεταξύ άλλων, σημαντική, δεδομένης της ιδιότητας της Ελλάδας ως κράτους μέλους της ΕΕ, αλλά και του συνόλου των διεθνών περιφερειακών οργανισμών, οι οποίοι αποτελούν πόλο έλξης του ενδιαφέροντος των χωρών αυτών.

Υπό αυτό το πρίσμα, η Ο.Κ.Ε. εκτιμά ότι η Κοινοτική Πρωτοβουλία Interreg συμβάλλει στη διαμόρφωση – δημιουργία ενός βαλκανικού πόλου περιφερειακής σταθερότητας και συνεργασίας στο πλαίσιο, μάλιστα, της πορείας της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Ως εκ τούτου, θεωρεί επιβεβλημένη την ενίσχυση δράσεων που συντείνουν στην παραπάνω κατεύθυνση.

Άλλωστε, η Ο.Κ.Ε. έχει, σε προηγούμενη Γνώμη⁴, διατυπώσει την άποψη ότι η τοπική διασυνοριακή διάσταση αποτελεί παράγοντα ιδιαίτερης σημασίας για πολλές περιοχές της Ευρώπης και ιδιαίτερα για τη χώρα μας. Η διασυνοριακή συνεργασία επιτρέπει την εναρμόνιση νομοθεσιών και διαδικαστικών πρακτικών, με στόχο την υλοποίηση προγραμμάτων κοινού ενδιαφέροντος, ενώ παράλληλα μπορεί να εξελιχθεί σε ένα χρήσιμο εργαλείο για την υποστήριξη της ανάπτυξης εγχειρημάτων, όπως νέα δίκτυα

4 Βλ. Γνώμη 26 της Ο.Κ.Ε. με θέμα «Ατζέντα 2000 – Διαρθρωτικά Ταμεία».

που θα υπηρετούν την Κοινωνία της Πληροφορίας, το περιβάλλον, τις υποδομές μεταφορών, την ποιότητα ζωής κ.ά.

Η Πρωτοβουλία Interreg ξεκίνησε το 1990 και είχε ως στόχο την άρση της απομόνωσης των μεθοριακών Περιφερειών. Η άρση αυτή επιτυγχάνεται καλύτερα με τη θεώρηση της ανάπτυξης σε ένα ευρύτερο χωρικό επίπεδο, όπου τα σύνορα δεν αποτελούν όριο στους αναπτυξιακούς σχεδιασμούς, αλλά ευκαιρία για προσέγγιση γειτονικών λαών και δημιουργία ευρύτερων περιοχών ανταλλαγών και συνεργασιών. Στα πλαίσια των συνεργασιών αυτών αναπτύσσονται κοινοί προβληματισμοί και συντονίζονται οι προτεραιότητες προς όφελος των εκατέρωθεν πληθυσμών. Έτσι, μετά το 1994, το πρόγραμμα επικεντρώθηκε στη συνεργασία ως μέσο για την αυτόνομη αναπτυξιακή διαδικασία γειτονικών περιοχών.

Το έτος 1995 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (απόφαση E955/5-1-95) το πρόγραμμα INTERREG II Ελλάδα - Εξωτερικά σύνορα, με πρωτοβουλία της Ελλάδας, γεγονός που οδήγησε στην εγκαθίδρυση ενός γόνιμου διαλόγου σε προγραμματικό αλλά και διαχειριστικό επίπεδο με αντίστοιχους προγραμματικούς φορείς της Αλβανίας, Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, Βουλγαρίας και Κύπρου.

Στο διάστημα 1995-1999 έλαβαν χώρα οι παρακάτω επίσημες συνεδριάσεις των Κοινών Επιτροπών Σχεδιασμού: επτά με την Αλβανία, οκτώ με τη Βουλγαρία, πέντε με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (λόγω καθυστερημένης ένταξης της στο PHARE) και μία με την Κύπρο (λόγω μη ύπαρξης κοινοτικών πόρων

για κάλυψη ενεργειών συνεργασίας). Στις επίσημες αυτές συνεδριάσεις προστίθενται σειρά συνεδριάσεων των κοινών ομάδων τεχνικής στήριξης καθώς και άτυπες τεχνικές συσκέψεις.

Με τη συνεργασία αυτή προχώρησαν σχεδιασμοί και υλοποιήθηκαν ενέργειες που συνεισφέρουν, ανάμεσα σε άλλα, στα εξής:

- Ευκολότερη, αποτελεσματικότερη και ασφαλέστερη διακίνηση ανθρώπων και εμπορευμάτων εκατέρωθεν των συνόρων με έργα στους βασικούς κάθετους οδικούς άξονες (δίοδοι Κακαβιάς, Κρυσταλλοπηγής, Ευζώνων, Προμαχώνα και Ορμένιου), στα σημεία σύνδεσης (τελωνεία) και απόληξης (λιμάνια), στις νέες διόδους (Σαγιάδα, Μέρτζιανη, Εξοχή, Νυμφαίο, Εχίνος) και σε αναβάθμιση σιδηροδρομικών διασυνδέσεων.
- Καλύτερη επικοινωνία με συνδέσεις οπτικών ινών και πληρέστερη ενημέρωση με αναβάθμιση της συνεργασίας μεταξύ Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΡΤ, ΕΡΤ 3, Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, Δημοσιογραφικός Δεσμός, Αθηναϊκό Πρακτορείο, Ένωση Ανταποκριτών Ξένου Τύπου).
- Μείωση παράνομων διακινήσεων εμπορευμάτων και ανθρώπων με κατάλληλη σε υποδομές και εκπαίδευση ενίσχυση των υπηρεσιών ελέγχου και ασφάλειας.
- Προστασία και πρόληψη της υγείας των παραμεθόριων πληθυσμών με παροχή υπηρεσιών από κινητές μονάδες και συνεργασία για τη μείωση των κινδύνων από λυμώδη μεταδιδόμενα νοσήματα καθώς και από διακινούμενα ζώα ή κρέατα.

- Μείωση των ρύπων των ποταμών Νέστου, Έβρου με βιολογικούς καθαρισμούς και σταθμούς για την παρακολούθηση, κοινή μελέτη για ορθολογική διαχείριση των υδάτων ολοκλήρου της υδρολογικής λεκάνης του ποταμού Νέστου, παρακολούθηση και πρόληψη πλημμύρων στον ποταμό Στρυμόνα και ενέργειες για εμπλουτισμό της λίμνης Δοϊράνης.
- Καλύτερη και πληρέστερη ενεργειακή διασύνδεση μέσω αναβάθμισης συνεργασίας ηλεκτρικών δικτύων και μελέτης πετρελαιοαγωγού BOURGAS - Αλεξανδρούπολη.
- Δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος για ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων και αύξηση του διασυνοριακού εμπορίου.
- Ανάδειξη κοινών πολιτιστικών στοιχείων.
- Αξιοποίηση απομακρυσμένων γεωγραφικών ενοτήτων με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις.

Σε περιοχές που δεν δόθηκε έμφαση στη συνεργασία, όπως στα νησιά του Αιγαίου, οι παρεμβάσεις εστιάστηκαν κυρίως στην άρση της απομόνωσης με ενέργειες σε λιμάνια, λιμνοδεξαμενές και στα μικρά νησιά του Αιγαίου με ένα συνολικό σχεδιασμό αναβάθμισής τους. Άλλωστε, αξίζει να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά, μέσω του INTERREG, έγινε προσπάθεια για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις προς ανάπτυξη γεωγραφικών ενοτήτων είτε σε σύνολο νησιών είτε σε περιοχές κοντά στα σύνορα.

Η Ο.Κ.Ε. φρονεί ότι η αξιοποίηση των εμπειριών που αποκτήθηκαν από την

υλοποίηση της Interreg II, δύναται να συμβάλει, σε μεγάλο βαθμό, στην αποφυγή λαθών και στην αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, κατά τη νέα προγραμματική περίοδο. **Για το λόγο αυτό κρίνεται αναγκαία η διάδοση των πλέον χρήσιμων και ωφέλιμων συμπερασμάτων από το προηγούμενο επιχειρησιακό πρόγραμμα, ώστε ο σχεδιασμός και η υλοποίηση των νέων παρεμβάσεων να ξεκινά από καλύτερη βάση, εξασφαλίζοντας, έτσι, βελτιωμένη απόδοση.** Οι δρόμοι φιλίας και συνεργασίας, που έχουν ήδη ανοίξει, αποτελούν μια παρακαταθήκη για τη συνέχιση των κοινών σχεδιασμών και στη νέα περίοδο.

Τα νέα προγράμματα της Κοινωνικής Πρωτοβουλίας Interreg III θα πρέπει να λειτουργήσουν συμπληρωματικά προς το Γ' Κ.Π.Σ. και τις άλλες κοινοτικές πρωτοβουλίες. Ιδιαίτερα όσον αφορά στα προγράμματα που εντάσσονται στη Δέσμη Α και πρόκειται να απορροφήσουν το υψηλότερο ποσοστό των διαθέσιμων πόρων (50% έως 80%) θα πρέπει να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα διακρατικά προγράμματα της Interreg III: CADSES (για το χώρο της Κεντροανατολικής Ευρώπης), MEDOC (για τη λεκάνη της Μεσογείου), ARCHIMED (για την κεντροανατολική Μεσόγειο) και τα διαπεριφερειακά προγράμματα για την ανατολική και νότια ζώνη της Δέσμης Γ.

Παρά ταύτα, η Ο.Κ.Ε είναι υποχρεωμένη να επισημάνει ότι υπάρχουν πολύ σημαντικές καθυστερήσεις στην υλοποίηση των δράσεων του Προγράμματος, καθώς ήδη βρισκόμαστε στην αρχή του 2003 και δεδομένου ότι δεν έχει ξεκινήσει ακόμη η απορρόφηση των πόρων.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι πρέπει να καταβληθούν μεγάλες προσπάθειες προκειμένου να καλυφθεί ο χαμένος χρόνος. Σκόπιμο είναι να υπάρξει κατά το δυνατόν απλοποίηση των διαδικασιών ένταξης και υλοποίησης των έργων, δεδομένου μάλιστα ότι ο βαθμός εξειδίκευσης των δράσεων, σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι τέτοιος ώστε να παρέχονται τα εχέγγυα για τη δυνατότητα των φορέων για άμεση έναρξη της υλοποίησης. Αυτό υποδηλώνει ότι σε πολλές περιπτώσεις ο σχεδιασμός δεν είναι αρκετά ώριμος και εγκυμονεί κινδύνους για την ακύρωση/ματαιώση ή και προβληματική υλοποίηση. Είναι άμεση ανάγκη να κινηθούν οι φορείς υλοποίησης στην κατεύθυνση περαιτέρω εξειδίκευσης ορισμένων δράσεων ώστε να εκτιμηθούν και να προληφθούν όλοι οι πιθανοί κίνδυνοι κατά το στάδιο εφαρμογής, έγκαιρα.

Παράλληλα, η Ο.Κ.Ε. εκδηλώνει την ανησυχία της σε σχέση με την ετοιμότητα και την εμπειρία των τελικών δικαιούχων και στις δύο πλευρές των συνόρων να υλοποιήσουν τις προτεινόμενες πράξεις μέσα στα διαθέσιμα χρονικά περιθώρια. Αυτό συνδέεται πρωτίστως με την ικανότητα των εμπλεκόμενων φορέων να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις υλοποίησης των προγραμμάτων με αποτελεσματικό τρόπο, στη δυνατότητα συντονισμού τους και κατάλληλης στελέχωσης. Είναι προϋποθέσεις, που αν δεν διασφαλισθούν, θα οδηγήσουν στη διακύβευση πολλών στόχων της Πρωτοβουλίας, και όχι μόνο ως προς την απορρόφηση πόρων, αλλά και ως προς την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που δίδονται στις περιοχές παρέμβασης τη δεδομένη στιγμή.

Είναι φανερό από τα παραπάνω ότι οι φορείς υλοποίησης έχουν να αντιμε-

τωπίσουν μία σημαντική πρόκληση ολοκληρωμένης παρέμβασης σε περιοχές της αρμοδιότητάς τους με πειστικά οικονομικά/κοινωνικά/περιβαλλοντικά προβλήματα. Η ευκαιρία είναι μοναδική αλλά και το βάρος του έργου και της ευθύνης είναι πολύ σημαντικό. Οι φορείς αυτοί, σε συνεργασία με τις Διαχειριστικές Αρχές του Προγράμματος, θα πρέπει να εντοπίσουν όλα τα σημεία αδυναμίας τους και να τύχουν υποστήριξης ώστε να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στο διαχειριστικό βάρος και το βάρος της υλοποίησης. Η ενδεχόμενη έλλειψη τεχνογνωσίας ή ανθρώπινου δυναμικού εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για την επιτυχή ολοκλήρωση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Η αξιοποίηση εξωτερικών συμβούλων μπορεί να είναι μια λύση, σε καμία περίπτωση όμως δεν μπορεί να υποκαταστήσει τις ελλείψεις σε καταρτισμένο προσωπικό που διασφαλίζουν τη συνέχεια και τη συνέπεια στην υλοποίηση. Θα πρέπει να αξιοποιηθεί, για το σκοπό αυτό, το τοπικό επιστημονικό δυναμικό. Οι Διαχειριστικές Αρχές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Interreg οφείλουν να στηρίζουν τους τελικούς δικαιούχους στα σημεία αυτά και φέρουν σημαντικό μέρος της ευθύνης για τη σωστή προετοιμασία των φορέων υλοποίησης.

Σε γενικές γραμμές, **η λογική της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg, που βασίζεται στη συνδυασμένη παρέμβαση στο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο μιας διασυνοριακής ζώνης μέσω της ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ γειτονικών περιφερειών, αντανάκλαται επαρκώς στα Επιχειρησιακά Προγράμματα.**

Ωστόσο, θα πρέπει να τονιστεί ότι διαφαίνεται από το περιεχόμενο των προγραμμάτων ότι οι επιλογές των παρεμβάσεων δεν στηρίζονται σε ένα πλαίσιο συνολικού στρατηγικού σχεδιασμού για τις επιλεγόμενες περιοχές με αποσαφηνισμένους επιμέρους στόχους. Αντιθέτως είναι φανερό η επιλογή παρεμβάσεων στη βάση της λογικής της πρωτοβουλίας και μόνο (επιλέξιμες δαπάνες), γεγονός που δυσχεραίνει τη διάγνωση του στρατηγικού στόχου για τις συγκεκριμένες διασυνοριακές συνεργασίες. Αποτέλεσμα αυτού του ελλείμματος είναι η ομοιότητα των προγραμμάτων μεταξύ τους παρά τις σημαντικές ιδιαιτερότητες των περιοχών παρέμβασης.

Η λογική της διαμόρφωσης «ενιαίου χώρου» για τις περιοχές που συνεργάζονται στο πλαίσιο της Κ.Π. δεν δίδεται με σαφή τρόπο καθώς απουσιάζει ο χωροταξικός σχεδιασμός με την έννοια του συντονισμού των επιμέρους επιλογών. Συγκεκριμένα δεν αναδεικνύονται επαρκώς κεντρικά χαρακτηριστικά του χωρικού πλαισίου από την άποψη των χωροταξικών προοπτικών (Άξονες ανάπτυξης, Κέντρα και πόλοι ανάπτυξης, Ανθρωπογεωγραφικές και/ή ιστορικές ενότητες, Ειδικές κατηγορίες περιοχών με χωροταξικό ενδιαφέρον (παράκτιες, προστατευόμενες κ.λπ.), Προβληματικές περιοχές από αναπτυξιακή, χωροταξική, γεωλογική, περιβαλλοντική κλπ. άποψη) σε συνδυασμό με τις επιλογές των παρεμβάσεων / έργων που προτείνονται.

Έτσι για παράδειγμα οι επιλογές τύπων προς τουριστική αξιοποίηση και ανά-

δειξη, γίνονται *ad hoc* και εμπειρικά και ανεξάρτητα από τη λογική αξιοποίησης / διαχείρισης με ενιαίο τρόπο των τουριστικών πόρων της περιοχής παρέμβασης. Η διατύπωση ενός συνεκτικού πλαισίου διαχείρισης των θεμάτων του χώρου που διακόπτεται από τα εθνικά σύνορα αποτελεί σημαντικό εργαλείο διαμόρφωσης κουλτούρας συνεργασίας, συντονισμού και συμπληρωματικότητας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, γεγονός που δεν διασφαλίζεται με μεμονωμένα έργα.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η υλοποίηση της λογικής της Πρωτοβουλίας στην πράξη εξαρτάται τόσο από την κατανομή του συνολικού προϋπολογισμού στους άξονες προτεραιότητας, αλλά και από τη χρονική κατανομή των παρεμβάσεων. **Η χρονική αλληλουχία των δράσεων είναι πολύ σημαντική παράμετρος στην επίτευξη των στόχων που τίθενται για τις συγκεκριμένες περιοχές.** Δράσεις κατάρτισης ανθρώπινου δυναμικού σε αντικείμενα που σχετίζονται με τις διαδικασίες υλοποίησης άλλων δράσεων του προγράμματος θα πρέπει να προηγούνται και όχι να έπονται αυτών. Για να υπάρξει, για παράδειγμα, εφαρμογή νέων τεχνολογιών ή προστασία στον τομέα του περιβάλλοντος θα πρέπει να έχει προηγηθεί εκπαίδευση – κατάρτιση στα θέματα αυτά (περιβαλλοντική εκπαίδευση, χειρισμός νέων τεχνολογιών). Οι φορείς υλοποίησης έχουν μεγάλη ευθύνη για τη διασφάλιση της εσωτερικής συνέχειας και συνοχής του Προγράμματος κατά τη φάση υλοποίησης.

Δ. ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Πέραν των ανωτέρω γενικών παρατηρήσεων, η Ο.Κ.Ε. θέλει να επισημάνει ακόμη ορισμένα ιδιαίτερα σημαντικά θέματα. Η Κοινοτική Πρωτοβουλία Interreg αποτελεί δράση που ήδη εφαρμόζεται. Συνεπώς, οι παρατηρήσεις – προτάσεις που διατυπώνει η Ο.Κ.Ε. στο παρόν μέρος αφορούν στην πορεία υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, στον αποτελεσματικό έλεγχο κατά τη διάρκεια της εφαρμογής τους και στις παρεμβάσεις και βελτιώσεις που είναι απαραίτητο να γίνουν, ενόψει μάλιστα της ενδιάμεσης αξιολόγησης του 2003.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρώντας ότι οι τοπικοί πληθυσμοί μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξη των επιλεγμένων διασυνοριακών περιοχών, επισημαίνει **ότι τα Μέτρα που σχετίζονται με το ανθρώπινο δυναμικό (προγράμματα κατάρτισης, απασχόλησης κ.ά.) δεν θα πρέπει να αγνοούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κατοίκων των επιλεγμένων διασυνοριακών περιοχών (ηλικία, μορφωτικό επίπεδο, δεξιότητες κ.ά.) και τις ειδικές συνθήκες υπό τις οποίες ζουν**. Σημαντικό ρόλο, προς αυτή την κατεύθυνση, μπορούν να διαδραματίσουν οι τοπικοί συνεταιρισμοί και οι ενώσεις, δίδοντας τη δυνατότητα απασχόλησης τόσο στην παραγωγή, εμπορία και προβολή προϊόντων που συνδέονται με την τοπική παράδοση και καλλιέργεια, όσο και στην ανάληψη πρωτοβουλιών σε άλλου είδους δραστηριότητες που μπορούν να δημιουργήσουν απασχόληση (υπηρεσίες τριτογενή τομέα – κοινωνική οικονομία). Σε γενικές

γραμμές, η παρεχόμενη βοήθεια που επιδιώκεται μέσω της Interreg θα πρέπει να αποσκοπεί στην τόνωση της αυτοπεποίθησης των τοπικών πληθυσμών και στη διασφάλιση της συμμετοχής τους τόσο στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων όσο και στη γενικότερη κοινωνικοοικονομική ζωή.

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι στο πλαίσιο των μέτρων που αφορούν στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού χιλιάδες άτομα συμμετείχαν και πρόκειται να συμμετάσχουν και στο μέλλον σε προγράμματα κατάρτισης. **Ερωτηματικά ωστόσο εγείρονται για το βαθμό στον οποίο τα προγράμματα αυτά αποτελούν γέφυρα ανάμεσα στον άνεργο και την αγορά εργασίας**. Γεννιέται, δηλαδή, το ερώτημα κατά πόσο ο άνεργος ολοκληρώνοντας ένα τέτοιο πρόγραμμα έχει καταρτιστεί ή επανακαταρτιστεί και κατά πόσο είναι δυνατό να αναζητήσει και να πετύχει μια σχετική, με το αντικείμενο στο οποίο καταρτίστηκε, θέση απασχόλησης ή αν τα προγράμματα αυτά αποτελούν απλώς μια προσωρινή και πρόχειρη πηγή εύρεσης οικονομικών πόρων για τον άνεργο.

Με βάση τα ανωτέρω δεδομένα, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει την **ανάγκη δημιουργίας συστημάτων παρακολούθησης και συλλογής στατιστικών δεδομένων στις διασυνοριακές περιοχές, η ύπαρξη των οποίων θα επέτρεπε την εκτίμηση του βαθμού ένταξης ή επανένταξης των καταρτιζόμενων ανέργων στην αγορά εργασίας**⁵.

5 Η Ο.Κ.Ε. στη Γνώμη 72 για τα «Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα» έχει επισημάνει την ανάγκη αυτή και έχει προτείνει τη δημιουργία Παρατηρητηρίων Απασχόλησης σε κάθε Περιφέρεια.

Είναι προφανές ότι για την επιτυχία των στόχων της Πρωτοβουλίας, απαιτείται συγκροτημένη προσπάθεια όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Η επιτυχής έκβαση της προσπάθειας, θα εξαρτηθεί κατ' αρχήν σημαντικά από το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολείται στους φορείς υλοποίησης και γενικότερα από το Δημόσιο Τομέα. Είναι, λοιπόν, απαραίτητο να προχωρήσει το συντομότερο δυνατό η ενίσχυση των φορέων υλοποίησης με το απαραίτητο προσωπικό.

Πολύ χρήσιμη και θετική είναι η υποχρέωση των περιφερειακών αρχών που συμμετέχουν σε κάθε πρόγραμμα να διασφαλίζουν τη συμμετοχή των τοπικών οργανώσεων στη φάση της κατάρτισης των δράσεων. **Το γεγονός ότι τα προγράμματα δεν εξαρτώνται αποκλειστικά και μόνο από την κεντρική εξουσία, αλλά και από τους τοπικούς οργανισμούς και παράγοντες προάγει τη μεγαλύτερη καταλληλότητα τους για τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε ομάδας περιφερειών, καθώς και τη μεγαλύτερη αποκέντρωση και αποτελεσματικότητα των δράσεων.**

Η Ο.Κ.Ε. εκφράζει την ικανοποίησή της για την ύπαρξη μιας επιτροπής παρακολούθησης αποτελούμενης από εκπροσώπους των περιφερειακών, των τοπικών και, εάν συντρέχει περίπτωση, των εθνικών αρχών που είναι υπεύθυνες για το πρόγραμμα, αλλά και από οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και μη κυβερνητικούς οργανισμούς, πράγμα που συμβάλλει στην επίτευξη μιας ευρύτερης εικόνας και, συνεπώς, μιας πιο ενδεδειγμένης δράσης.

Η Ο.Κ.Ε. συνιστά, ακόμη, κατά την επιλογή των σχεδίων, να δίδεται μεγάλη σημασία στον **πραγματικά διαρθρωτικό χα**

ρακτήρα τους, ώστε να δημιουργούνται αυτοσυντηρούμενες υποδομές, που να επιβιώνουν μακροπρόθεσμα, και να αποφευχθεί η τάση που παρατηρείται επανειλημμένα να διακόπτονται ορισμένα από αυτά με τη λήξη της συμμετοχής τους στα επιχειρησιακά προγράμματα. **Η Ο.Κ.Ε. είναι, επίσης, της γνώμης ότι τα σχέδια πρέπει να είναι πολύ καινοτόμα, να στηρίζονται σε αντικειμενική και συγκεκριμένη συνεργασία και, προπαντός, να είναι βιώσιμα με αυξανόμενες επιτυχίες στην πορεία του χρόνου.**

Η θέσπιση τριών Δεσμών στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας Interreg, με στόχο την επακριβή οριοθέτηση των σχεδίων που θα προτείνονται για την καθεμία, ενδέχεται να αποτελέσει αφορμή για απόρριψη έγκυρων σχεδίων, τα οποία, λόγω των χαρακτηριστικών τους, είναι οριζόντια και δεν εντάσσονται απόλυτα σε κανέναν από τους τρεις τομείς. **Η γνώμη της Ο.Κ.Ε. είναι ότι η αξιολόγηση των σχεδίων θα πρέπει να γίνεται με λογικό βαθμό ελαστικότητας, ο οποίος θα επιτρέπει να εξετάζονται και τα ανωτέρω σχέδια, υπό τον όρο ότι είναι χρήσιμα και παρουσιάζουν ενδιαφέρον στο πλαίσιο της συνεργασίας.**

Η Ο.Κ.Ε. συνιστά να αποτελέσουν οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες αντικείμενο προσεκτικής αντιμετώπισης, εφόσον πάσχουν σήμερα από σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα. Όσον αφορά δε στις παραθαλάσσιες, τις νησιωτικές και τις ορεινές περιφέρειες, η Ο.Κ.Ε. είναι της γνώμης ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί η ένταξή τους στα προγράμματα που προτείνονται από τους φορείς υλοποίησης και αξιολογούνται από τις Διαχειριστικές Αρχές, σε ισότιμη βάση με τις άλλες περιφέρειες, ώστε να αποφευχθεί ενδεχόμενη υπανάπτυξη αυτών των

περιφερειών έναντι άλλων παραμεθόριων περιφερειών της χώρας.

Κατά την παρούσα προγραμματική περίοδο (2000 - 2006), ο αριθμός των κοινοτικών πρωτοβουλιών έχει μειωθεί (από 13 σε 4), ενώ παράλληλα το Interreg επικεντρώνεται σε παρεμβάσεις μεγαλύτερου δυναμικού και ευρύτερου πεδίου. **Δεδομένου, λοιπόν, ότι έχει προβλεφθεί ο συνδυασμός της πρωτοβουλίας Interreg με άλλες κοινοτικές πρωτοβουλίες όπως το Phare, το Tacis, το MEDA και το PASI και λαμβάνοντας υπόψη ότι οι ιδιαίτερες διαδικασίες κάθε ταμείου είναι πολύ διαφορετικές, οι Διαχειριστικές Αρχές θα πρέπει να προβλέψουν το συντονισμό των διαδικασιών, ώστε να μην παρουσιαστούν εμπλοκές.**

Επιπλέον, πολλές από τις προτεινόμενες παρεμβάσεις των προγραμμάτων που αφορούν στη δημιουργία έργων μεταφορικής υποδομής, αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος, τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, τη διαχείριση των υδατικών πόρων, την ανάδειξη του αστικού τοπίου κ.λπ., είναι συμπληρωματικές με δράσεις που περιλαμβάνονται στα Επιχειρησιακά Προγράμματα: α. Οδικοί άξονες, Λιμάνια και Αστική ανάπτυξη και β. Περιβάλλον. **Οι Υπηρεσίες Διαχείρισης των παρεμβάσεων αυτών, τόσο του Κ.Π.Σ. όσο και της Κ.Π. Interreg καλούνται να ανταποκριθούν στο σημαντικό βάρος του συντονι-**

σμού που απαιτείται προκειμένου να διασφαλιστεί η συμπληρωματικότητα και στο επίπεδο της υλοποίησης του υπάρχοντος σχεδιασμού.

Επίσης, σε σύγκριση με τις φιλοδοξίες του προγράμματος, την ευρύτητά του και την ταυτόχρονη κατάργηση άλλων Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, **κρίνεται ότι οι πόροι που έχουν αφιερωθεί σε αυτό είναι περιορισμένοι**⁶.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η έλλειψη εξειδίκευσης ορισμένων παρεμβάσεων, κυρίως αυτών που αφορούν στην προστασία και αξιοποίηση δασικών περιοχών σε συνδυασμό με την πολυπλοκότητα του θεσμικού πλαισίου για τα δάση εγκυμονεί κινδύνους για την δυνατότητα έγκαιρης προετοιμασίας, ωρίμανσης και υλοποίησης σχετικών δράσεων. Η αλυσίδα του σχεδιασμού, των αποφάσεων και της υλοποίησης σχετικά με τον δασικό πλούτο της χώρας μας παρουσιάζει ασυνέχειες. Το Υπουργείο Γεωργίας έχει την ευθύνη διαμόρφωσης της τομεακής πολιτικής, αλλά η εφαρμογή της γίνεται συχνά δύσκολη, αφού η Δασική Υπηρεσία ελέγχεται από τις Περιφέρειες, που με τη σειρά τους υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών. Επιπλέον, θέματα δασικής ιδιοκτησίας και χρήσεων γης δεν έχουν ξεκαθαριστεί ακόμα (δεν έχει ολοκληρωθεί το Εθνικό Κτηματολόγιο και Δασολόγιο). Είναι φανερό ότι οι τελικοί δικαιούχοι θα συναντήσουν σημαντικές δυσκολίες κατά την εξειδί-

6 Άλλωστε, και η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στη Γνωμοδότησή της για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη που καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για μία κοινοτική πρωτοβουλία στον τομέα της διευρωπαϊκής συνεργασίας με στόχο την αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη της ευρωπαϊκής επικράτειας (Interreg)» αναφέρεται στα περιορισμένα κονδύλια που έχουν διατεθεί για το Πρόγραμμα, δεδομένης της ευρύτητάς του και της ταυτόχρονης κατάργησης άλλων κοινοτικών πρωτοβουλιών.

κευση των δράσεων που αφορούν τις δασικές περιοχές.

Αντίστοιχο θέμα ανεπαρκούς συντονισμού μεταξύ διαφόρων επιπέδων (κεντρικό, περιφερειακό, τοπικό) και τομέων της διοίκησης και των αντίστοιχων πολιτικών τους υπάρχει και με παρεμβάσεις που αφορούν στον παράκτιο χώρο. **Κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση δράσεων συμμετοχής και διαβούλευσης όλων των εμπλεκόμενων φορέων προκειμένου να διασφαλιστεί ο συντονισμός και να επιταχυνθεί η διαδικασία ωρίμανσης και υλοποίησης των παραπάνω παρεμβάσεων.**

Οι Περιφέρειες, ως μονάδες αυτοδιοίκησης, καλούνται να παίξουν ιδιαίτερα κρίσιμο ρόλο, εξασφαλίζοντας ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάληψη συνεργασιών μεταξύ των δύο πλευρών των συνόρων. Η συμμετοχή βέβαια και η υποστήριξη των τοπικών παραγόντων είναι αναγκαία:

- **Οι επιχειρήσεις**, οι οποίες με τη διπλή τους ιδιότητα, ως εργοδότες και ως εταίροι, μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά αφενός μεν δημιουργώντας θέσεις εργασίας αφετέρου δε βοηθώντας τους υπόλοιπους φορείς να συμβάλουν περισσότερο στην αύξηση της απασχόλησης.
- **Οι κοινωνικοί εταίροι αποτελούν θεμελιώδεις παράγοντες για την τοπική δράση.** Οι τοπικές συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι εργοδότες, οι ενώσεις και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις αφουγκράζονται καλύτερα λόγω της εγγύτητάς τους τα προβλήματα της περιοχής τους και τις

ανάγκες της. Η συμβολή τους είναι πολύτιμη είτε από καθαρά οργανωτική άποψη είτε από κοινωνική άποψη.

- **Η εκπαίδευση** (ανώτατα και ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα), οι φορείς κατάρτισης και άλλοι φορείς μπορούν να βοηθήσουν τόσο τους ανέργους όσο και τους εργαζόμενους να βελτιώσουν τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους, εξασφαλίζοντας δια βίου κατάρτιση και εκπαίδευση σε όλους.
- **Οι δημόσιες υπηρεσίες** μπορούν να δραματίσουν έναν καίριο ρόλο για τη λεπτομερή ανάλυση των αναγκών που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι σε τοπικό επίπεδο, καθώς και για τη μεταφορά τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών στις αντίστοιχες αρχές των περιφερειών των γειτονικών χωρών.

Ιδιαίτερα θετικό κρίνεται το γεγονός ότι στο πλαίσιο των προγραμμάτων της Interreg περιλαμβάνονται Μέτρα που αφορούν στην ολοκληρωμένη διαχείριση των διασυνοριακών υδάτων. Η Ο.Κ.Ε. έχει σε προηγούμενη Γνώμη⁷ διατυπώσει την άποψη ότι μια βιώσιμη πολιτική για το νερό θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από τις εξής βασικές αρχές:

- **Ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατικών πόρων**, η οποία προϋποθέτει την κατάρτιση της αποσπασματικής διαχείρισης του νερού και την ενιαία αντιμετώπισή του (των ποσοτικών και ποιοτικών παραμέτρων του),

7 Βλ. Γνώμη 83 της Ο.Κ.Ε. με θέμα «Η Διαχείριση των Υδατικών Πόρων».

- **διαχείριση της ζήτησης του νερού**, η οποία επιτυγχάνεται με την προσαρμογή της ζήτησης του νερού στα όρια και στις δυνατότητες της φυσικής προσφοράς του και
- **αποκεντρωμένη και συμμετοχική διαχείριση του νερού**, η οποία προϋποθέτει τη διαχείριση του νερού στο κατώτατο δυνατό διοικητικό επίπεδο και εντός των φυσικών ορίων της υδρολογικής λεκάνης και την ενεργοποίηση στη λήψη των αποφάσεων όλων των φορέων της τοπικής κοινωνίας και των χρηστών του νερού.

Τα εν λόγω Μέτρα είναι σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές και ως εκ τούτου, οι δυνατότητες που παρέχει το Interreg θα πρέπει να αξιοποιηθούν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό.

Η ιδιαίτερη έμφαση που δίδεται στην επένδυση σε οδικά / λιμενικά και έργα σιδηροδρομικής υποδομής, από όλα σχεδόν τα Προγράμματα κρίνεται πολύ σημαντική καθώς η μεταφορική υποδομή αποτελεί βασική παράμετρο ομογενοποίησης του διασυνοριακού χώρου και επιπλέον ολοκληρώνει τους αναπτυξιακούς διαδρόμους της χώρας μας. **Η βελτίωση της προσπελασιμότητας μπορεί να αντισταθμίσει τον ισχυρό διαχωρισμό των κρατικών συνόρων και να ενισχύσει την ανταγωνιστική θέση των περιοχών που συμμετέχουν στην Κ.Π. Interreg III.**

Οι υποδομές μεταφορών, ωστόσο, δεν αρκούν από μόνες στους για την ανάπτυξη των περιφερειών. Απαιτείται να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή και σε άλλες

υποστηρικτικές πολιτικές, όπως, για παράδειγμα, η προώθηση της εκπαίδευσης και κατάρτισης του τοπικού δυναμικού, προκειμένου να βελτιωθούν μακροπρόθεσμα τα πλεονεκτήματα των περιφερειών και η ελκυστικότητά τους ως προς τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Πέραν όμως των μεταφορικών υποδομών, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στη διαμόρφωση σταθερών δικτύων υποστήριξης της καινοτομίας, μεταφοράς τεχνογνωσίας και πρόσβασης στη γνώση και την πληροφορία μεταξύ των διασυνοριακών περιοχών. Η αποτελεσματικότητα των δικτύων αυτών αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα για τις περιοχές με ανεπαρκείς συνδέσεις (νησιωτικές περιοχές κ.λπ.) στις οποίες και εντοπίζονται φαινόμενα αποκλεισμού.

Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί ότι η κοινοτική πρωτοβουλία INTERREG III Ελλάδα-Ιταλία διαφοροποιείται από όλα τα άλλα διασυνοριακά προγράμματα που υλοποιεί η χώρα μας, γιατί αναφέρεται σε συνεργασία μεταξύ κοινοτικών χωρών, οι οποίες:

- συμμετέχουν εδώ και δεκαετίες σε θεσμικά όργανα της ΕΕ και συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενιαίων κοινοτικών πολιτικών,
- έχουν κοινό νόμισμα από τις αρχές του 2002.

Το γεγονός αυτό αναμένεται να έχει θετικές επιδράσεις στην πορεία του προγράμματος⁸.

8 Στο Παράρτημα παρουσιάζονται οι δράσεις που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος κατά την προηγούμενη χρονική περίοδο.

Ε. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο παρόν μέρος διατυπώνονται ορισμένες προτάσεις οι οποίες ουσιαστικά διαφαίνονται από τη γενική αξιολόγηση και τις ειδικές παρατηρήσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω.

1. Σε ένα πνεύμα ακρίβειας και αξιοπιστίας, η Ο.Κ.Ε. κρίνει ότι, προκειμένου να διασφαλιστεί η εφαρμογή των προσανατολισμών των κατευθυντήριων γραμμών της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας, **οι Διαχειριστικές Αρχές οφείλουν να φροντίσουν ώστε οι εθνικές και οι τοπικές αρχές να ενεργοποιήσουν πραγματικά τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και να επαληθεύσουν την πραγματική συμμετοχή τους στο σύνολο της διαδικασίας κατάρτισης και εφαρμογής του προγράμματος .**
2. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην ανταλλαγή και υιοθέτηση καλών πρακτικών ικανών να βελτιώσουν κοινωνικοοικονομικούς δείκτες των διασυνοριακών περιοχών, οι οποίοι εμφανίζουν σημαντικές αποκλίσεις. Η διαμόρφωση, άλλωστε, χαρακτηριστικών «ενιαίου οικονομικού χώρου» αποτελεί σημαντικό στόχο της Κ.Π. για τις διασυνοριακές περιοχές. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι η διαφοροποίηση των ποσοστών ανεργίας μεταξύ των περιοχών του Προγράμματος Ελλάδα-Κύπρος.
3. Στην παρούσα προγραμματική περίοδο κρίσιμος είναι ο ρόλος των διαχειριστικών αρχών οι οποίες έχουν αποφασιστικό λόγο, εφόσον είναι αυτές που εισηγούνται την ένταξη έργων στα Μέτρα των ΕΠ⁹. Για το λόγο αυτό, **οι Διαχειριστικές Αρχές της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Interreg πρέπει να εξασφαλίσουν ότι τα κονδύλια θα αξιοποιούνται σωστά σύμφωνα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής και ότι** προτεραιότητα θα δίνεται στους φορείς που εκ φύσεως είναι σε θέση να εφαρμόσουν αξιόπιστα προγράμματα ανάπτυξης, όπως, για παράδειγμα οι περιβαλλοντικές οργανώσεις, τα επιμελητήρια, η τοπική αυτοδιοίκηση και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις εργαζομένων και εργοδοτών.
4. Για να καταστεί δυνατή, αφενός μεν η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων που έχουν επιτευχθεί κατά την εφαρμογή των δύο πρώτων προγραμμάτων Interreg, αφετέρου δε η ολοκλήρωση των εφαρμοζόμενων σχεδίων συνεργασίας που έχουν μέχρι τώρα αναπτυχθεί σε όλα τα επίπεδα (είτε, για παράδειγμα, μεταξύ επιχειρήσεων, είτε διοικητικών υπηρεσιών κ.ο.κ.), **η Ο.Κ.Ε. θεωρεί αναγκαίο να συνεχισθεί η υποστήριξη των πρωτοβουλιών αυτού του είδους που έχουν ήδη αναληφθεί στο πλαίσιο της Interreg II .**

9 Βλ. άρθρα 4 και 5 του Νόμου 2860/2000, «Διαχείριση, παρακολούθηση και έλεγχος του Κ.Π.Σ. και άλλες διατάξεις».

5. Επιβάλλεται να θεσπισθούν συστήματα εκτίμησης, έγκρισης, πληρωμών και φορολογικής μεταχείρισης των υποψηφιοτήτων σε όλα τα επίπεδα λήψεως αποφάσεων, προκειμένου να επιταχυνθούν οι διεργασίες κατά τρόπο ώστε να περιορισθούν οι κίνδυνοι από αυτές, να παρασχεθούν κίνητρα στους επιχειρηματίες και να προαχθεί η ταχεία και αποτελεσματική εκτέλεση του προγράμματος, στοιχεία τα οποία μέχρι τώρα δεν λαμβάνονται γενικά υπόψη στο πλαίσιο του Interreg.
6. Για να γίνει δυνατό να ληφθούν διορθωτικά μέτρα για ενδεχόμενες εκτροπές ή λιγότερο θετικές πτυχές, η Ο.Κ.Ε. φρονεί ότι πρέπει να δοθεί περισσότερη σημασία στην ύπαρξη μιας έκθεσης σχετικά με την υλοποίηση της πρωτοβουλίας, η οποία θα περιλαμβάνει και μια - μέχρι στιγμής ανύπαρκτη - σύγκριση μεταξύ των διάφορων Interreg. Στην ίδια έκθεση θα πρέπει να αναφέρεται η σχέση των τριών Δεσμών και πως αυτές μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά μεταξύ τους, ενισχύοντας η μία την άλλη.
7. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι δράσεις κινητοποίησης της συνεργασίας επιχειρηματικών φορέων δεν μπορεί να αφορούν τομείς που επιλέγονται εμπειρικά αλλά **απαιτείται στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας να επιλεγούν με ιδιαίτερη προσοχή πεδία επιχειρηματικής δραστηριότητας και τομείς με σαφή υπερτοπικό χαρακτήρα και στοιχεία καινοτομίας που προσδίδουν προστιθέμενη αξία στην επιλογή παρέμβασης**.
- Η επιλογή ενίσχυσης των συνεργασιών στον τομέα του τουρισμού ερμηνεύεται σε κάποιο επίπεδο από τη θέση της χώρας στον διεθνή καταμερισμό εργασίας, ωστόσο η πολύ περιορισμένη αναφορά σε άλλου είδους δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα (π.χ. υπηρεσίες αιχμής προς τις επιχειρήσεις) υποδηλώνει την αδυναμία σχεδιασμού μιας περισσότερο ενεργής πολιτικής ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των διασυνοριακών περιοχών αλλά και περιορισμένη κατανόηση του ρόλου αυτών των δραστηριοτήτων στον σχεδιασμό την περιφερειακής ανάπτυξης.
8. Επισημαίνεται ότι στο πρόγραμμα Ελλάδα - Αλβανία υπάρχει έλλειμμα ως προς την εξειδίκευση των παρεμβάσεων σε συγκεκριμένα έργα, γεγονός που προσδίδει μεν ευελιξία στο σχέδιο, εγκυμονεί, ωστόσο, σοβαρούς κινδύνους για την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων κατά τη διαδικασία υλοποίησης. **Κρίνεται σκόπιμη η περαιτέρω εξειδίκευση σε συγκεκριμένες δράσεις ώστε να διευκολυνθούν οι φορείς υλοποίησης ιδιαίτερα των περιοχών που δεν διαθέτουν εμπειρία σε θέματα κοινοτικών προγραμμάτων.**
9. Ο περιορισμένος βαθμός σύνδεσης των προτεινόμενων παρεμβάσεων με το συγκεκριμένο πολιτιστικό, κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον που παρατηρείται στα προγράμματα είναι σκόπιμο να ενισχυθεί κατά την πορεία υλοποίησης και την εξειδίκευση του περιεχομένου των παρεμβάσεων, εστιάζοντας στις ιδιαιτερότητες των περιοχών. Στην κατεύθυνση αυτή σημαντικό ρόλο θα διαδραματίσει η ενεργή και συνεχής εμπλοκή των πολιτών και των συλλογικών φορέων. Ως εκ τούτου, **οι δράσεις δημοσιότητας καλού-**

νται να λειτουργήσουν ως βασικό εργα -
λείο υποστήριξης της επιτυχίας του
προγράμματος και της ανάπτυξης του
πνεύματος συνεργασίας των πολιτών
των διασυνοριακών περιοχών. Στο σχε -
διασμό, ωστόσο, των δράσεων διάδο -
σης και ευαισθητοποίησης θα πρέπει
να ληφθεί υπόψη η περιορισμένη γνώ -
ση των πολιτικών παρέμβασης της ΕΕ
στις περιοχές εκτός των συνόρων της .

10. Τέλος για τη μεγιστοποίηση της αποτε -
λεσματικότητας των παρεμβάσεων κατά
μήκος των συνόρων της χώρας **κρίνεται**

σκόπιμη η ενσωμάτωση των αποτελε -
σμάτων που σχετίζονται με την προστα -
σία του περιβάλλοντος, την αξιοποίηση
των πολιτιστικών /τουριστικών πόρων,
τη συνεργασία συλλογικών φορέων σε
δράσεις ανάπτυξης της επιχειρηματι -
κότητας κ.λπ. στον εθνικό αναπτυξιακό
και χωρικό σχεδιασμό , με σκοπό την
αξιοποίηση αλλά και τη διατήρηση δο -
μών και δικτύων συνεργασίας που θα δη -
μιουργηθούν.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Καθηγητής **ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΙΝΤΗΣ**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ INTERREG IIIA - ΕΛΛΑΔΑ – ΚΥΠΡΟΣ 2000 - 2006

Έτος	Συνολικό Κόστος	Δημόσια Δαπάνη										Ιδιώτες
		Κοινοτική Συμμετοχή				Εθνική Συμμετοχή						
		Σύνολο	ΕΠΠΑ	ΕΚΤ	ΕΓΤΠΕ	ΧΜΠΑ	Σύνολο	Κεντρική	Περιφερειακή	Τοπική	Άλλη	
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2000												
2001	10.230.667	7.673.000	7.673.000				2.557.667	2.557.667			0	0
2002	13.704.000	9.903.000	9.903.000				2.800.000	2.800.000			250.000	500.000
2003	11.766.667	7.700.000	7.700.000				2.566.667	2.566.667			0	1.500.000
2004	12.266.667	7.700.000	7.700.000				2.566.667	2.566.667			0	2.000.000
2005	12.936.000	7.827.000	7.827.000				2.609.000	2.609.000			0	2.500.000
2006	12.266.666	7.700.000	7.700.000				2.566.666	2.566.666			0	2.000.000
ΣΥΝΟΛΟ	73.170.667	48.503.000	48.503.000				15.666.667	15.666.667			250.000	8.500.000

**ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΓΡ/ΤΟΣ INTERREG III - Α PHARE CBC / ΕΛΛΑΔΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ 2000-2006
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ**

	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΛΟΑΓΙΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ			ΙΔΙΩΤΙΚΗ
			ΣΥΝΟΛΟ	ΕΤΠΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΡΑΤΙΚΗ	ΛΟΙΠΟΙ	
ΑΞΟΝΑΣ 1	140.535.332	140.535.332	105.400.000	105.400.000	35.135.332	35.135.332	0	0
ΑΞΟΝΑΣ 2	39.470.000	29.470.000	22.100.000	22.100.000	7.370.000	4.510.000	2.860.000	10.000.000
ΑΞΟΝΑΣ 3	63.110.000	52.590.000	39.440.000	39.440.000	13.150.000	8.040.000	5.110.000	10.520.000
ΑΞΟΝΑΣ 4	4.080.000	4.080.000	3.060.000	3.060.000	1.020.000	1.020.000	0	0
ΑΞΟΝΑΣ 5	7.248.000	7.248.000	5.436.000	5.436.000	1.812.000	1.812.000	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	254.443.332	233.923.332	175.436.000	175.436.000	58.487.332	50.517.332	7.970.000	20.520.000

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ: INTERREG III Α / ΕΛΛΑΔΑ – ΠΓΔΜ 2000-2006

	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ								ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ
		ΣΥΝ. ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ		ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ			ΛΟΙΠΟΙ		
			ΣΥΝΟΛΟ	ΕΤΠΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΚΡΑΤΙΚΗ	ΛΟΙΠΟΙ			
ΑΞΟΝΑΣ 1	55.900.000	55.900.000	41.925.000	41.925.000	13.975.000	13.975.000	0	0	0	
M. 1.1	44.020.543	44.020.543	33.015.407	33.015.407	11.005.136	11.005.136	0	0	0	
M. 1.2	11.879.457	11.879.457	8.909.593	8.909.593	2.969.864	2.969.864	0	0	0	
ΑΞΟΝΑΣ 2	21.280.000	15.280.000	11.460.000	11.460.000	3.820.000	3.820.000	0	6.000.000	0	
M. 2.1	6.800.000	3.400.000	2.550.000	2.550.000	850.000	850.000	0	3.400.000	0	
M. 2.2	10.600.000	8.000.000	6.000.000	6.000.000	2.000.000	2.000.000	0	2.600.000	0	
M. 2.3	3.880.000	3.880.000	2.910.000	2.910.000	970.000	970.000	0	0	0	
ΑΞΟΝΑΣ 3	23.213.333	23.213.333	17.410.000	17.410.000	5.803.333	3.993.333	1.810.000	0	0	
M. 3.1	5.339.067	5.339.067	4.004.300	4.004.300	1.334.767	1.334.767	0	0	0	
M. 3.2	2.321.333	2.321.333	1.741.000	1.741.000	580.333	580.333	0	0	0	
M. 3.3	13.928.000	13.928.000	10.446.000	10.446.000	3.482.000	1.672.000	1.810.000	0	0	
M. 3.4	1.624.933	1.624.933	1.218.700	1.218.700	406.233	406.233	0	0	0	
ΑΞΟΝΑΣ 4	2.940.000	2.940.000	2.205.000	2.205.000	735.000	735.000	0	0	0	
M. 4.1	2.352.000	2.352.000	1.764.000	1.764.000	588.000	588.000	0	0	0	
M. 4.2	588.000	588.000	441.000	441.000	147.000	147.000	0	0	0	
ΣΥΝΟΛΟ	103.333.333	97.333.333	73.000.000	73.000.000	24.333.333	22.523.333	1.810.000	6.000.000	0	

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ GADSEES ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΟΒΟΥΛΙΑΣ INTERREG III B 2000 – 2006
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

(σε Ευρώ)

ΑΞΟΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΙΔΙΩΤΙΚΗ
ΑΞΟΝΑΣ 1: Χωροταξική Ανάπτυξη - Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή	63.791.364	62.515.537	34.526.331	27.989.206	1.275.827
M. 1.1.: Κοινές στρατηγικές για τη χωροταξική ανάπτυξη και δράσεις για την υλοποίησή τους	22.326.978	21.880.438	12.084.216	9.796.222	446.540
M. 1.2.: Αστική ανάπτυξη	22.326.978	21.880.438	12.084.216	9.796.222	446.540
M. 1.3.: Αγροτική ανάπτυξη	9.568.705	9.377.331	5.178.950	4.198.381	191.374
M. 1.4.: Χωροταξικές επιπτώσεις της μεταναστευσης	9.568.705	9.377.331	5.178.950	4.198.381	191.373
ΑΞΟΝΑΣ 2: Αποτελεσματικά και βιώσιμα συστήματα μεταφορών και Κοινωνία της Πληροφορίας	55.902.040	54.784.000	30.256.330	24.527.670	1.118.040
M. 2.1.: Ανάπτυξη αποτελεσματικών συστημάτων μεταφορών σε σχέση με τη βιώσιμη ανάπτυξη	33.541.224	32.870.400	18.153.798	14.716.602	670.824
M. 2.2.: Βελτίωση της πρόσβασης στη γνώση και στην ΚΤΠ	22.360.816	21.913.600	12.102.532	9.811.068	447.216
ΑΞΟΝΑΣ 3: Προσγωγή και διαχείριση του τοπίου, της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	48.776.127	47.800.604	26.399.512	21.401.092	975.523
M. 3.1.: Προστασία και ανάπτυξη της πολιτιστικής κληρονομιάς	19.510.451	19.120.242	10.559.806	8.560.496	390.209
M. 3.2.: Προστασία και ανάπτυξη της φυσικής κληρονομιάς	14.632.838	14.340.181	7.919.853	6.420.328	292.657
M. 3.3.: Προστασία και ανάπτυξη του τοπίου	14.632.838	14.340.181	7.919.853	6.420.328	292.657
ΑΞΟΝΑΣ 4: Προστασία του περιβάλλοντος, διαχείριση πόρων και πρόληψη κινδύνων	52.701.503	51.647.472	28.524.075	23.123.397	1.054.031
M. 4.1.: Περιβαλλοντική προστασία και διαχείριση πόρων	12.493.641	12.243.767	6.762.037	5.481.730	249.874
M. 4.2.: Προσγωγή της διαχείρισης κινδύνων και της πρόληψης καταστροφών	12.493.641	12.243.767	6.762.037	5.481.730	249.874
M. 4.3.: Ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων και πρόληψη πλημμύρων	27.714.221	27.159.938	15.000.001	12.159.937	554.283
Τεχνική Βοήθεια I	16.314.341	16.314.341	9.010.152	7.304.189	-
Τεχνική Βοήθεια II	11.653.098	11.653.098	6.435.821	5.217.277	-
Τεχνική Βοήθεια III	4.661.243	4.661.243	2.547.331	2.086.912	-
ΣΥΝΟΛΟ	237.485.375	233.061.954	128.716.400	104.345.554	4.423.421

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Νότια Ζώνη

	Συνολικές επιλέξιμες δαπάνες					Τρίτες Χώρες
	Συνολικό Κόστος	Δημόσια Δαπάνη			Ιδιωτική συμμετοχή*	
		Σύν. Δημόσιας Δαπάνης	ΕΤΠΑ	Εθνική Συμμετοχή		
Δράσεις	207 704 523	207 704 523	131 449 599	76 254 924	0	
2001	26 832 903	26 832 903	16 489 969	10 342 934	0	**
2002	34 996 633	34 996 633	22 123 680	12 872 953	0	**
2003	35 993 358	35 993 358	22 873 325	13 120 033	0	**
2004	36 419 425	36 419 425	23 170 921	13 248 505	0	**
2005	36 748 058	36 748 058	23 406 321	13 341 736	0	**
2006	36 714 145	36 714 145	23 385 383	13 328 762	0	**
Τεχνική Βοήθεια	10 931 817	10 931 817	6 918 400	4 013 417	0	0
2001	1 412 258	1 412 258	867 893	544 365	0	0
2002	1 841 928	1 841 928	1 164 404	677 524	0	0
2003	1 894 387	1 894 387	1 203 859	690 528	0	0
2004	1 916 812	1 916 812	1 219 522	697 290	0	0
2005	1 934 108	1 934 108	1 231 912	702 197	0	0
2006	1 932 323	1 932 323	1 230 810	701 514	0	0
Σύνολο	218 636 340	218 636 340	138 367 999	80 268 341	0	
2001	28 245 161	28 245 161	17 357 862	10 887 299	0	**
2002	36 838 561	36 838 561	23 288 084	13 550 477	0	**
2003	37 887 745	37 887 745	24 077 184	13 810 561	0	**
2004	38 336 237	38 336 237	24 390 443	13 945 794	0	**
2005	38 682 166	38 682 166	24 638 233	14 043 933	0	**
2006	38 646 468	38 646 468	24 616 193	14 030 275	0	**
Συμπληρωματική προτεραιότητα (2.2.6) για συμμετοχή του ΕΤΠΑ που χρηματοδοτείται από το Άρθρο 53 της Ανακοίνωσης του INTERREG						
Δράσεις Συντονισμού Δέσμης Γ **	0	0	0	0	0	0
2001	0	0	0	0	0	0
2002	0	0	0	0	0	0

* Αν και η συμμετοχή των ιδιωτών στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού ενθαρρύνεται, η ενδεικτική χρηματοδοτική συμμετοχή τους είναι δύσκολο να εκτιμηθεί προκαταβολικά. Εντούτοις, ο χρηματοδοτικός πίνακας δεν ενσωματώνει την χρηματοδοτική συμμετοχή των ιδιωτών.

** Η συμμετοχή των τρίτων χωρών, αν και ενθαρρύνεται, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί σήμερα. Θα υπολογιστεί εν καιρώ με την ανάπτυξη του Προγράμματος.

Ανατολική Ζώνη

	Συνολικές επιλέξιμες δαπάνες					Τρίτες Χώρες (δεν απο- φασίστηκαν ακόμα)
	Συνολικό Κόστος	Δημόσια Δαπάνη			Ιδιωτική συμμετοχή*	
		Σύν. Δημό- σιας Δαπάνης	ΕΤΠΑ	Εθνική Συμμετοχή		
Δράσεις	73.826.020	72.349.498	44.295.612	28.053.886	1.476.522	0
2001	7.738.077	7.583.315	4.642.846	2.940.469	154.762	0
2002	12.446.138	12.197.215	7.467.683	4.729.532	248.923	0
2003	12.745.833	12.490.916	7.647.500	4.843.416	254.917	0
2004	13.138.500	12.875.730	7.883.100	4.992.630	262.770	0
2005	13.142.092	12.879.250	7.885.255	4.993.995	262.842	0
2006	14.615.380	14.323.072	8.769.228	5.553.844	292.308	0
Τεχνική Βοήθεια	4.428.776	4.428.776	2.214.388	2.214.388	0	0
2001	430.240	430.240	215.120	215.120	0	0
2002	610.634	610.634	305.317	305.317	0	0
2003	805.000	805.000	402.500	402.500	0	0
2004	829.800	829.800	414.900	414.900	0	0
2005	830.026	830.026	415.013	415.013	0	0
2006	923.076	923.076	461.538	461.538	0	0
Σύνολο	78.254.796	76.778.274	46.510.000	30.268.274	1.476.522	0
2001	8.168.317	8.013.555	4.857.966	3.155.589	154.762	0
2002	13.056.772	12.807.849	7.773.000	5.034.849	248.923	0
2003	13.550.833	13.295.916	8.050.000	5.245.916	254.917	0
2004	13.968.300	13.705.530	8.298.000	5.407.530	262.770	0
2005	13.972.118	13.709.276	8.300.268	5.409.008	262.842	0
2006	15.538.456	15.246.148	9.230.766	6.015.382	292.308	0
Συμπληρωματική προτεραιότητα (2.2.6) για συμμετοχή του ΕΤΠΑ που χρηματοδοτείται από το Άρθρο 53 της Ανακοίνωσης του INTERREG						
Δράσεις Συντονισμού Δέσμης Γ**	1.111.111	1.111.111	1.000.000	111.111	0	0
2001	277.778	277.778	250.000	27.778	0	0
2002	833.333	833.333	750.000	83.333	0	0

* Αν και η συμμετοχή των ιδιωτών στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού ενθαρρύνεται, η ενδεικτική χρηματοδοτική συμμετοχή τους είναι δύσκολο να εκτιμηθεί προκαταβολικά. Αν η ενδεικτική ιδιωτική συμμετοχή δεν είναι ρεαλιστική, τα κράτη-μέλη μπορούν να καλύψουν αυτή την συμμετοχή από δημόσιους πόρους χωρίς να αλλάξουν το Πρόγραμμα.

**Η εθνική συμμετοχή για αυτές τις δραστηριότητες έχει υπολογισθεί στο 10%.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

Στο παρόν Παράρτημα παρουσιάζονται οι δράσεις που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος Interreg Ελλάδα – Ιταλία κατά τη χρονική περίοδο 1994 - 2000.

ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ			
	Τίτλος	Προϋπολογισμός	Φορέας υλοποίησης
1	ΝΕΟΣ ΛΙΜΕΝΑΣ ΠΑΤΡΩΝ	2.900.000.000 δρχ. - 8.600.000 EURO	ΥΠΕΧΩΔΕ (ΕΥΔΕ/ΜΕΔΕ)
2	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΛΙΜΕΝΑ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	11.000.000.000 δρχ. - 33.192.500 EURO	ΥΠΕΧΩΔΕ
3	ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΔΙΑΥΛΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	2.330.000.000 δρχ. - 6.800.000 EURO	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πρέβεζας
4	ΕΠΙΒΑΤΗΓΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	1.248.000.000 δρχ. - 3.680.000 EURO	Λιμενικό Ταμείο Κέρκυρας
5	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΩΝ ΠΛΟΙΩΝ ΠΑΤΡΑΣ ΚΑΙ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ	2.330.000.000 δρχ. - 7.131.000 EURO	ΟΤΕ

Στις επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος, εδρεύουν μικρής και μεσαίας κλίμακας επιχειρήσεις. Γι' αυτές, υλοποιήθηκαν αφενός δράσεις ενίσχυσης της εξωστρέφειάς τους με συμμετοχή σε εκθέσεις, αφετέρου δε, δράσεις ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ τους με ειδική ενημέρωση, σχετικά με τις υφιστάμενες μονάδες και τις δραστηριότητές τους, καθώς επίσης για τις συνθήκες των τοπικών αλλά και διεθνών αγορών.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ			
	Τίτλος	Προϋπολογισμός	Φορέας υλοποίησης
1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	610.000.000 δρχ. - 1.790.000 EURO	Ελληνικός Οργανισμός Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ)

Η ανάδειξη των πολιτιστικών δεσμών που επί αιώνες συνέδεσαν τις δύο επιλέξιμες περιοχές του προγράμματος, απετέλεσε τον βασικό στόχο τόσο από ελληνικής όσο και από ιταλικής πλευράς στο πλαίσιο της προσπάθειας διατήρησης και ανάδειξης της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Τις αλληλεπιδράσεις σε ιστορικό και πολιτιστικό επίπεδο ανάμεσα στις δύο πλευρές αποκαλύπτει σειρά από σημαντικά μνημεία. Τις κοινές αυτές ρίζες και μνήμες αναδεικνύουν οι παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν στα μνημεία και που συμβάλουν παράλληλα στην τόνωση του τουριστικού ενδιαφέροντος. Από ελληνικής πλευράς, παρεμβάσεις έγιναν σε μνημεία της αρχαίας ρωμαϊκής και της ενετικής περιόδου.

Από ιταλικής πλευράς, παρεμβάσεις έγιναν αντίστοιχα σε μνημεία της Magna Grecia, της βυζαντινής περιόδου, καθώς και στις κρύπτες της Basilica. Τέλος με τη συνεργασία φορέων των δύο χωρών, πραγματοποιήθηκαν ενέργειες που στοχεύουν στην αναβίωση των κοινών παραδόσεων, στη διατήρηση της γλώσσας και των ιδιωμάτων της (Grico), στην ανάδειξη κοινών στοιχείων στα ήθη και έθιμα και στην προώθηση του λαϊκού πολιτισμού συνολικότερα.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΟΙΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ			
	Τίτλος	Προϋπολογισμός	Φορέας υλοποίησης
1	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΣΤΡΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	637.000.000 δρχ. - 1.872.000 EURO	Υπουργείο Πολιτισμού, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων
2	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΣΤΡΟΥ ΑΣΟΥ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	665.000.000 δρχ. - 1.959.000 EURO	Υπουργείο Πολιτισμού, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων
3	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΣΤΡΟΥ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ	620.000.000 δρχ. - 1.848.000 EURO	Υπουργείο Πολιτισμού, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων
4	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΣΤΡΟΥ ΠΑΡΓΑΣ	368.000.000 δρχ. - 1.094.000 EURO	Υπουργείο Πολιτισμού, Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων
5	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΧΩΡΟ ΝΙΚΟΠΟΛΗΣ	380.000.000 δρχ. - 1.116.100 EURO	Ταμείο Διαχείρισης Πιστώσεων για Εκτέλεση Αρχαιολογικών Έργων
6	ΣΤΕΡΕΩΣΗ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΚΤΑΙΟΥ	587.000.000 δρχ. ή 1.725.000 EURO	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κερκύρας
7	ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	578.000.000 δρχ. - 1.700.000 EURO	Δήμος Λευκιμμαίων Κέρκυρας

	Τίτλος	Προϋπολογισμός	Φορέας υλοποίησης
8	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΕΛΑΓΙΑΣ ΚΑΣΤΡΟΣΥΚΙΑΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	74.000.000 δρχ. - 220.000 EURO	Ιερά Μονή Νικοπόλεως και Πρεβέζης
9	ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΟΧΘΙΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ ΣΤΟ ΚΑΡΑΒΟΣΤΑΣΙ	188.000.000 δρχ. - 545.000 EURO	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσπρωτίας
10	ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΜΟΙΒΑΙΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΑΣ ΙΤΑΛΙΑΣ	30.000.000 δρχ. ή 90.000 EURO	ΥΠΠΟ/Δ/νση Λαϊκού Πολιτισμού
11	ΔΕΚΑΗΜΕΡΟ ΛΑΪΚΟΥ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ	40.000.000 δρχ. - 118.000 EURO	Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Ζακύνθου
12	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ, ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΒΟΤΑΝΩΝ ΚΑΙ ΑΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	40.000.000 δρχ. - 118.000 EURO	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Θεσπρωτίας
13	ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΛΛΗΛΟΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	55.600.000 δρχ. - 163.000 EURO	Δήμος Λευκιμμαίων- Αναπτυξιακή Επιχείρηση Δήμου Λευκιμμαίων
14	Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΙΑΣ	70.000.000 δρχ. - 205.000 EURO	Ν. Α. Κεφαλληνίας και Ιθάκης
15	ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	40.000.000 δρχ. - 118.000 EURO	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πρεβέζης - Εταιρία Ανάπτυξης Αμβρακικού Α.Ε.

Το Ιόνιο Πέλαγος και η Αδριατική αποτελούν ένα ενιαίο θαλάσσιο οικοσύστημα που χρήζει την από κοινού παρακολούθηση και διαφύλαξη και των δύο πλευρών. Στο πρόγραμμα INTERREG II Ελλάδα-Ιταλία, το ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στον κοινό περιβαλλοντικό πόρο, την ενιαία θάλασσα ανάμεσα στις δύο πλευρές, για την περιβαλλοντική προστασία της οποίας, απαιτείται η λήψη μέτρων από κοινού. Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιήθηκαν έρευνες με τη συνεργασία των δύο πλευρών, για την παρακολούθηση της ποιότητας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Παράλληλα, υλοποιήθηκαν έργα υποδομών για μείωση των ρύπων, που απειλούν με υποβάθμιση το σημαντικό αυτό οικοσύστημα.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ			
1	ΔΙΚΤΥΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΩ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ	210.000.000 δρχ. - 620.200 EURO	Εθνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΚΘΕ)
2	ΓΕΩΔΥΝΑΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ	70.000.000 δρχ. - 205.000 EURO	“Ινστιτούτο ΝΕΣΤΩΡ” Ινστιτούτο Τεχνολογιών και Ερευνών Βαθείας Θαλάσσης και Αστρωματιδιακής Φυσικής Νετρίνων
3	ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΟΙΝΙΑΔΩΝ	986.944.180 δρχ. - 2.765.000 EURO	Ν.Α. Αιτωλοακαρνανίας
4	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΚΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΛΥΓΙΑΣ-ΚΑΡΙΩΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	750.000.000 δρχ. - 2.450.000 EURO	Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λευκάδας

Η καλλιέργεια μίας συναντίληψης για το χώρο του προγράμματος INTERREG-Ελλάδα-Ιταλία απετέλεσε βασικό στόχο των δύο πλευρών ιδιαίτερα στον τομέα της κατάρτισης. Έτσι, με την υποστήριξη κυρίως των Πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, υλοποιήθηκαν ενέργειες που συμπεριλαμβάνουν ανάμεσα σε άλλα:

Κατάρτιση στη διασυνοριακή συνεργασία και ειδικότερα σε θέματα σχεδιασμού, διαχείρισης και υλοποίησης κοινών προγραμμάτων, κατάρτιση για την καταγραφή της γλώσσας Grecia Salentina, καθώς επίσης προγράμματα παροχής υποτροφιών προς νέους, κυρίως φοιτητές, με στόχο την επιστημονική συνεργασία, τη διεύρυνση της επιστημονικής κατάρτισης σε πολλούς τομείς, την εκμάθηση της ιταλικής γλώσσας και την διαπολιτισμική ανάπτυξη και σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών.

Για την επίτευξη των παραπάνω προτεραιοτήτων, ενεργοποιήθηκε πλήθος φορέων από τις επιλέξιμες περιοχές, όπως δημόσιες υπηρεσίες, πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα, μη κερδοσκοπικοί φορείς, επιμελητήρια, επιχειρήσεις και νέοι, κυρίως φοιτητές.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ			
	Τίτλος	Προϋπολογισμός	Φορέας υλοποίησης
1	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ	250.000.000 δρχ. - 800.000 EURO	Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης
2	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	475.000.000 δρχ.- 1.400.000 EURO	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
3	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ	475.000.000 δρχ. - 1.400.000 EURO	Πανεπιστήμιο Πατρών
4	ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΙΟΝΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ	286.920.000 δρχ.- 842.000 EURO	Ιόνιο Πανεπιστήμιο
5	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ GRECIA SALENTINA	78.500.000 δρχ.- 230.000 EURO	Τμήμα Γλωσσολογίας Πανεπιστημίου Πατρών

Στην Ολομέλεια της 23ης Ιουνίου 2003 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Καθηγητής Ανδρέας Κιντής

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

*Κυριαζής Δημήτριος
πρώην Πρόεδρος Σ.Ε.Β.*

*Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

Α' ΟΜΑΔΑ

*Αβραμίδης Νικόλαος
Σύμβουλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.*

*Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.*

*Μότσος Γεώργιος
Σύμβουλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.*

*Γκοτσόπουλος Χρήστος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.*

*Αλέπης Μιχάλης
Πρόεδρος Δ.Σ. Σ.Α.Τ.Ε.*

*Σκορίνης Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.*

*Τσαπής Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών*

Β' ΟΜΑΔΑ

*Αριστειδόπουλος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Σπανού Δέσποινα
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρεττάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Γκούβερη Ρέα
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Κόλλιας Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Παπασπύρου Σπύρου
Προέδρου Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Μπάρλος Αλέξανδρος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Σκαρμούτσος Διονύσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

Γ' ΟΜΑΔΑ

*Κονιτόπουλος Διονύσιος
Εκπρόσωπος Οικονομικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος
σε αναπλήρωση του
Αλαμάνου Χαρίλαου
Προέδρου Ο.Ε.Ε.*

*Βουμβουλάκης Μιχαήλ
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

*Γιατράκος Νικόλαος
τ. Αναπληρωτής Δήμαρχος Αθηναίων
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.*

*Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. Γ.Ε.Σ.Α.Σ.Ε.*

*Καραγιάννης Δημήτριος
Εκπρόσωπος ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

*Κοιμήσης Απόστολος
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.*

*Λίτσος Φώτης
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της κας Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (210) 9249510-2, Fax: (210) 9249514, e-mail: iproke@otenet.gr

